Επίσημη Εφημερίδα
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EL
Σειρά C

C/2026/3896

20.7.2026

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Εγγραφο καθοδηγησης [1] για τον κανονισμο (ΕΕ) 2023/1115 σχετικα με τα προϊοντα μηδενικης αποψιλωσης [2]

(C/2026/3896)

Πίνακας περιεχομένων

		Σελίδα
1.	ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΟΡΩΝ «ΔΙΑΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ», «ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ» ΚΑΙ «ΕΞΑΓΩΓΗ»	3
	α) Διάθεση στην αγορά	4
	β) Διαθεσιμότητα στην αγορά	4
	γ) Εξαγωγή	5
2.	ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ «ΦΟΡΕΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ», ΤΟΥ «ΚΑΤΑΝΤΗ ΦΟΡΕΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ», ΤΟΥ «ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΟΥ Ή ΜΙΚΡΟΥ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΦΟΡΕΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ» ΚΑΙ ΤΟΥ «ΕΜΠΟΡΟΥ»	5
	α) Επιχείρηση	5
	β) Πολύ μικρός ή μικρός πρωτογενής φορέας εκμετάλλευσης	7
	γ) Κατάντη φορέας εκμετάλλευσης	7
	δ) Έμπορος	7
3.	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ	8
4.	ΔΕΟΥΣΑ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	10
	α) Εκτίμηση κινδύνου και μετριασμός του κινδύνου (άρθρο 10 και άρθρο 11)	11
	β) Αμελητέος κίνδυνος	12
	γ) Υποχρεώσεις πολύ μικρών ή μικρών πρωτογενών φορέων εκμετάλλευσης	12
	δ) Υποχρεώσεις των κατάντη φορέων εκμετάλλευσης και των εμπόρων	13
	ε) Απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια, δηλαδή προμήθεια από χώρες χαμηλού κινδύνου	13
	στ) Αλληλεπίδραση με την οδηγία για την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα και τον κανονισμό για την καταναγκαστική εργασία	14
5.	ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΗ ΤΗΣ «ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΑΛΥΣΙΔΑΣ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ»	14
6.	ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ	15
	α) Σχετική νομοθεσία της χώρας παραγωγής	15
	β) Δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη νομιμότητα	17
7.	ΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	19
	α) Διευκρίνιση — Συσκευασία και υλικά συσκευασίας	19
	β) Αποσαφήνιση — Απόβλητα και ανακτηθέντα και ανακυκλωμένα προϊόντα	20
8.	ΤΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ	22
9.	ΣΥΝΘΕΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	22
10.	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗΣ ΤΡΙΤΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	24
	α) Ο ρόλος των πιστοποιήσεων και των συστημάτων επαλήθευσης από τρίτους	24
	β) Γενικές πληροφορίες	26

[1] Καμία διάταξη του παρόντος εγγράφου καθοδήγησης δεν αντικαθιστά ούτε υποκαθιστά την άμεση παραπομπή στις πράξεις που περιγράφονται και η Επιτροπή δεν αποδέχεται καμία ευθύνη για τυχόν απώλειες ή ζημίες που προκαλούνται από σφάλματα ή δηλώσεις που περιέχονται σ' αυτό. Μόνο το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να εκδώσει τελεσίδικες αποφάσεις σχετικά με την ερμηνεία του κανονισμού.

[2] ΕΕ L 150 της 9.6.2023, σ. 206, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj.

11. ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΧΡΗΣΗ 27
1. Εισαγωγή 27
2. Αποσαφήνιση της μετατροπής δάσους σε εκτάσεις που δεν προορίζονται για γεωργική χρήση 28
3. Ορισμός του «δάσους» 29
4. Ορισμός της «γεωργικής χρήσης» και εξαιρέσεις 30
α) Αποσαφήνιση του σκοπού της γεωργίας 30
β) Αποσαφήνιση της κυρίαρχης χρήσης γης 31
γ) Ορισμός της «γεωργικής φυτείας» 32
δ) Αποσαφήνιση του «αγροδασικού συστήματος» 32
5. Αποσαφήνιση της χρήσης γης σε περίπτωση πολλαπλών τύπων χρήσης γης στην ίδια έκταση και χρήση κτηματολογίων και κτηματολογικών χαρτών 33

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το άρθρο 15 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2023/1115 για τη διαθεσιμότητα στην αγορά της Ένωσης και την εξαγωγή από την Ένωση ορισμένων βασικών και παράγωγων προϊόντων που συνδέονται με την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 995/2010 (στο εξής: EUDR) ορίζει ότι η Επιτροπή μπορεί να αναπτύσσει κατευθυντήριες γραμμές με σκοπό να διευκολύνει την εναρμονισμένη εφαρμογή του κανονισμού.

Αποκλειστικός σκοπός του εγγράφου καθοδήγησης είναι να παρέχει πληροφορίες σχετικά με ορισμένες πτυχές του EUDR. Δεν αντικαθιστά, δεν προσθέτει ούτε τροποποιεί τις διατάξεις του EUDR ο οποίος καθορίζει τις νομικές υποχρεώσεις. Το έγγραφο καθοδήγησης δεν θα πρέπει επίσης να εξετάζεται μεμονωμένα· πρέπει να χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με τη νομοθεσία και όχι ως αυτοτελής αναφορά.

Το παρόν έγγραφο καθοδήγησης αποτελεί, ωστόσο, χρήσιμο υλικό αναφοράς για οποιονδήποτε πρέπει να συμμορφώνεται με τον EUDR, καθώς αποσαφηνίζει περαιτέρω συγκεκριμένα μέρη του νομοθετικού κειμένου και κατά συνέπεια μπορεί να καθοδηγεί τους φορείς εκμετάλλευσης και τους εμπόρους. Μπορεί επίσης να προσφέρει καθοδήγηση στις εθνικές αρμόδιες αρχές και στους φορείς επιβολής, καθώς και στα εθνικά δικαστήρια κατά τη διαδικασία εφαρμογής και επιβολής του EUDR.

Τα θέματα που εξετάζονται στο παρόν έγγραφο συζητήθηκαν και αναπτύχθηκαν σε συνεργασία με τους εντεταλμένους εκπροσώπους των κρατών μελών. Όταν προχωρήσει η εφαρμογή του EUDR και αποκτηθεί μεγαλύτερη εμπειρία θα μπορέσουν αντιμετωπιστούν περισσότερα ζητήματα και τότε το έγγραφο καθοδήγησης θα αναθεωρηθεί ανάλογα.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι για όλα τα ζητήματα που εξετάζονται στο παρόν έγγραφο καθοδήγησης, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 43, οι ορισμοί του κανονισμού βασίζονται στις εργασίες του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO), της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC), του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP) και της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN).

Η τρίτη έκδοση του εγγράφου καθοδήγησης καθιστά σαφέστερα, μεταξύ άλλων, τα χρονοδιαγράμματα εφαρμογής, ακριβέστερες τις διατάξεις για τους φορείς εκμετάλλευσης και τους εμπόρους, ενώ παράλληλα διευκολύνει την απλή και αποτελεσματική δέουσα επιμέλεια και την ιχνηλασιμότητα. Θα πρέπει να διαβάζεται σε συνδυασμό με τις συχνές ερωτήσεις, οι οποίες παρέχουν πρόσθετα παραδείγματα και διευκρινίσεις για την απάντηση σε ερωτήσεις από ευρύ φάσμα συμφεροντούχων.

Η αρχή της αναλογικότητας αποτελεί μία από τις γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου που εφαρμόζεται στην ερμηνεία και την επιβολή της ενωσιακής νομοθεσίας ([3]), η οποία περιλαμβάνει την επιβολή των διατάξεων των πράξεων της Ένωσης από τα κράτη μέλη, λαμβανομένων επίσης υπόψη των σχετικών διατάξεων της Συνθήκης.

1. ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΟΡΩΝ «ΔΙΑΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ», «ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ» ΚΑΙ «ΕΞΑΓΩΓΗ»

Συναφής νομοθεσία:

EUDR — Άρθρο 2 — Ορισμοί. Άρθρο 4 — Υποχρεώσεις των φορέων εκμετάλλευσης. Άρθρο 4α — Απλουστευμένο καθεστώς για τους πολύ μικρούς ή μικρούς πρωτογενείς φορείς εκμετάλλευσης. Άρθρο 5 — Υποχρεώσεις των κατάντη φορέων εκμετάλλευσης και των εμπόρων.

Οι υποχρεώσεις των φορέων εκμετάλλευσης που απορρέουν από τα άρθρα 4 και 4α, και των κατάντη φορέων εκμετάλλευσης που απορρέουν από το άρθρο 5, ισχύουν όταν τα σχετικά παράγωγα προϊόντα πρόκειται «να διατεθούν στην αγορά» ή «διατίθενται στην αγορά» ή πρόκειται «να εξαχθούν» ή «εξάγονται». Οι υποχρεώσεις των εμπόρων που απορρέουν από το άρθρο 5 ισχύουν όταν τα σχετικά βασικά προϊόντα ή τα σχετικά παράγωγα προϊόντα προορίζονται να γίνουν ή καθίστανται «διαθέσιμα στην αγορά».

Το ενημερωτικό γράφημα για την αλυσίδα εφοδιασμού του EUDR περιλαμβάνει σενάρια, στα οποία επεξηγούνται οι υποχρεώσεις που υπέχουν οι φορείς εκμετάλλευσης, οι κατάντη φορείς εκμετάλλευσης και οι έμποροι όταν διαθέτουν ή καθιστούν διαθέσιμα στην αγορά της Ένωσης σχετικά παράγωγα προϊόντα ή όταν εξάγουν από την αγορά της Ένωσης σχετικά παράγωγα προϊόντα.

([3]) Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την εφαρμογή, μπορείτε να ανατρέχετε και στις συχνές ερωτήσεις που είναι διαθέσιμες εδώ: Εφαρμογή του κανονισμού για την αποψίλωση των δασών — Ευρωπαϊκή Επιτροπή (europa.eu).

α) **Διάθεση στην αγορά**

Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 16), ένα σχετικό βασικό προϊόν ή ένα σχετικό παράγωγο προϊόν «διατίθεται στην αγορά» αν καθίσταται διαθέσιμο στην αγορά της Ένωσης **για πρώτη φορά**. Το σημείο αυτό δεν καλύπτει τα σχετικά βασικά προϊόντα ή τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που έχουν ήδη διατεθεί στην αγορά της Ένωσης. Η έννοια της «διάθεσης στην αγορά» αναφέρεται σε κάθε ένα σχετικό βασικό προϊόν ή σχετικό παράγωγο προϊόν ξεχωριστά και όχι σε έναν τύπο προϊόντος, ανεξάρτητα από το αν το εν λόγω προϊόν είχε παραχθεί ως μονάδα ή ως σειρά.

β) **Διαθεσιμότητα στην αγορά**

Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 18), ένα σχετικό παράγωγο προϊόν «καθίσταται διαθέσιμο στην αγορά» αν **προσφέρεται**:

— **για διανομή, κατανάλωση ή χρήση στην αγορά της Ένωσης** — αυτό σημαίνει ότι το σχετικό παράγωγο προϊόν ή το σχετικό βασικό προϊόν πρέπει να έχει φυσική παρουσία στην ΕΕ, είτε να έχει υλοτομηθεί είτε να έχει παραχθεί στην ΕΕ είτε να έχει εισαχθεί στην ΕΕ και να έχει υπαχθεί στο τελωνειακό καθεστώς «θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία». Όσον αφορά τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που εισάγονται στην ΕΕ, δεν αποκτούν τον χαρακτήρα «ενωσιακών εμπορευμάτων» πριν από την είσοδό τους στο τελωνειακό έδαφος της Ένωσης και τη θέση τους σε ελεύθερη κυκλοφορία από τα τελωνεία. Τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που έχουν υπαχθεί σε άλλα τελωνειακά καθεστώτα εκτός της «θέσης σε ελεύθερη κυκλοφορία» (π.χ. τελωνειακή αποταμίευση, τελειοποίηση προς επανεξαγωγή, προσωρινή εισαγωγή, διαμετακόμιση) δεν θεωρείται ότι διατίθενται στην αγορά στο πλαίσιο του EUDR·

και

— **στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας** — που σημαίνει όταν πρόκειται για δραστηριότητα η οποία πραγματοποιείται σε επιχειρηματικό πλαίσιο, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 19. Οι εμπορικές δραστηριότητες μπορούν να ασκούνται είτε έναντι αντιτίμου είτε δωρεάν. Η προσφορά σε καταναλωτές και δραστηριότητες εκτός εμπορικού πλαισίου, όπου και στις δύο περιπτώσεις δεν καταβάλλεται αντίτιμο, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του EUDR (π.χ. για δωρεά ή αφιλοκερδείς δραστηριότητες). Ο κανονισμός δεν επιβάλλει απαιτήσεις στους μη εμπορικούς καταναλωτές, καθώς η ιδιωτική χρήση και κατανάλωση δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του EUDR.

Ως εκ τούτου, ο όρος «**διαθεσιμότητα στην αγορά**» θα πρέπει να νοείται ότι σημαίνει πως ένας έμπορος προσφέρει σχετικά παράγωγα προϊόντα στην αγορά της Ένωσης τόσο i) για διανομή, κατανάλωση ή χρήση όσο και ii) στο πλαίσιο της εμπορικής του δραστηριότητας.

Ο όρος «**διάθεση στην αγορά**» θα πρέπει να νοείται ότι σημαίνει πως ένας φορέας εκμετάλλευσης καθιστά διαθέσιμο στην αγορά της Ένωσης ένα σχετικό παράγωγο προϊόν i) για διανομή, κατανάλωση ή χρήση, ii) για πρώτη φορά και iii) στο πλαίσιο της εμπορικής του δραστηριότητας.

Οι ορισμοί των όρων «φορέας εκμετάλλευσης», «πολύ μικρός ή μικρός πρωτογενής φορέας εκμετάλλευσης», «κατάντη φορέας εκμετάλλευσης» [άρθρο 2 σημεία 15), 15α) και 15β) του EUDR] και «στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας» [άρθρο 2 σημείο 19) του EUDR] συνεπάγονται ότι οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο διαθέτει ένα σχετικό παράγωγο προϊόν στην αγορά

α) για διανομή σε εμπορικούς ή μη εμπορικούς καταναλωτές, δηλαδή, για παράδειγμα, για πώληση ή δωρεάν,

β) με σκοπό την επεξεργασία,

γ) για χρήση στη δική του επιχείρηση

θα υπόκειται στον EUDR.

Ως εκ τούτου, ο όρος «**σχετικά παράγωγα προϊόντα που εισέρχονται στην αγορά**» θα πρέπει να νοείται ότι ισχύει όταν ταυτόχρονα:

— για τα σχετικά παράγωγα προϊόντα έχει υποβληθεί διασάφηση για υπαγωγή στο τελωνειακό καθεστώς «θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία» που προορίζονται να διατεθούν στην αγορά της Ένωσης. Μόνο τα προϊόντα που τίθενται σε ελεύθερη κυκλοφορία από τα τελωνεία θεωρείται ότι διατίθενται στην αγορά της Ένωσης. Άλλα τελωνειακά καθεστώτα εκτός της «θέσης σε ελεύθερη κυκλοφορία» (π.χ. τελωνειακή αποταμίευση, τελειοποίηση προς επανεξαγωγή, προσωρινή εισαγωγή κ.λπ.) δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του EUDR·

και

— προορίζονται να διατεθούν στην αγορά της Ένωσης, δηλαδή παρέχονται «στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας» (B2B και B2C).

— Τα προϊόντα που προορίζονται απευθείας για ιδιωτική χρήση ή κατανάλωση (C2C) εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης (π.χ. όταν πρόσωπα εισάγουν τέτοιου είδους προϊόντα έπειτα από ταξίδι τους εκτός της ΕΕ για ιδιωτική τους χρήση ή κατανάλωση) δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του EUDR.

γ) **Εξαγωγή**

Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 37), ο όρος «εξαγωγή» αναφέρεται στο τελωνειακό καθεστώς εξαγωγής που προβλέπεται στο άρθρο 269 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 952/2013 ([4]) και αναφέρεται σε ενωσιακά εμπορεύματα που πρόκειται να εξέλθουν από το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης.

Το άρθρο 269 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 952/2013 ορίζει ότι το καθεστώς εξαγωγής δεν εφαρμόζεται σε: α) εμπορεύματα που υπάγονται στο καθεστώς τελειοποίησης προς επανεισαγωγή· β) εμπορεύματα που εξέρχονται από το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης αφού έχουν υπαχθεί σε καθεστώς ειδικού προορισμού· γ) εμπορεύματα απαλλασσόμενα από ΦΠΑ ή ειδικό φόρο κατανάλωσης που παραδίδονται για τον εφοδιασμό αεροσκαφών η πλοίων, ανεξαρτήτως προορισμού του αεροσκάφους ή του πλοίου, για τα οποία απαιτείται απόδειξη του εφοδιασμού· δ) εμπορεύματα που υπάγονται στο καθεστώς εσωτερικής διαμετακόμισης· ε) εμπορεύματα που εγκαταλείπουν προσωρινά το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 155 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 952/2013.

Η επανεξαγωγή, όπως ορίζεται στο άρθρο 270 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 952/2013, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του EUDR. Επανεξαγωγή στο πλαίσιο αυτό σημαίνει ότι το σχετικό βασικό προϊόν ή το σχετικό παράγωγο προϊόν δεν έχει αποκτήσει χαρακτήρα «ενωσιακού εμπορεύματος» και εξέρχεται από το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης μετά την υποβολή π.χ. διασάφησης επανεξαγωγής.

Ως εκ τούτου, ο όρος «σχετικά παράγωγα προϊόντα που εξέρχονται από την αγορά» θα πρέπει να νοείται ότι σημαίνει πως για τα σχετικά προϊόντα έχει υποβληθεί διασάφηση υπαγωγής στο τελωνειακό καθεστώς «εξαγωγή» στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας.

2. **ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ «ΦΟΡΕΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ», ΤΟΥ «ΚΑΤΑΝΤΗ ΦΟΡΕΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ», ΤΟΥ «ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΟΥ Ή ΜΙΚΡΟΥ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΦΟΡΕΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ» ΚΑΙ ΤΟΥ «ΕΜΠΟΡΟΥ»**

Συναφής νομοθεσία:

EUDR — Άρθρο 2 — Ορισμοί· Άρθρο 7 — Διάθεση στην αγορά από φορείς εκμετάλλευσης εγκατεστημένους σε τρίτες χώρες

Το κατά πόσον ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο πληροί τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί φορέας εκμετάλλευσης, κατάντη φορέας εκμετάλλευσης ή έμπορος πρέπει να αξιολογείται για κάθε σχετικό παράγωγο προϊόν. Εάν το εν λόγω πρόσωπο διαθέτει στην αγορά, εξάγει και/ή καθιστά διαθέσιμα στην αγορά πολλαπλά σχετικά παράγωγα προϊόντα, μπορεί να έχει πολλαπλούς ρόλους ταυτόχρονα, ανάλογα με τη θέση του στην αλυσίδα εφοδιασμού κάθε προϊόντος.

α) **Επιχείρηση**

Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 15), **φορέας εκμετάλλευσης** είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο

— διαθέτει στην αγορά σχετικά παράγωγα προϊόντα ή τα εξάγει,

— στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας, και

— δεν είναι κατάντη φορέας εκμετάλλευσης.

Για να καταστεί δυνατή η συνεπής ταυτοποίηση των φορέων εκμετάλλευσης, οι ρόλοι τους είναι δυνατόν να διακριθούν ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο τα σχετικά παράγωγα προϊόντα τους διατίθενται στην αγορά της Ένωσης, ανάλογα με το αν παράγονται εντός ή εκτός της ΕΕ.

— Για τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που παράγονται σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 14) **εντός της ΕΕ**, ο φορέας εκμετάλλευσης είναι συνήθως το πρόσωπο που τα διανέμει μετά την παραγωγή τους.

([4]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 2013, για τη θέσπιση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 269 της 10.10.2013, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj).

— Για τα σχετικά βασικά προϊόντα ή τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που παράγονται **εκτός της ΕΕ**:

  — φορέας εκμετάλλευσης είναι, γενικά, το πρόσωπο που ενεργεί ως εισαγωγέας όταν για τα σχετικά βασικά προϊόντα ή τα σχετικά παράγωγα προϊόντα έχει υποβληθεί διασάφηση υπαγωγής στο τελωνειακό καθεστώς «θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία». Εισαγωγέας είναι το πρόσωπο που αναφέρεται στο σχετικό στοιχείο δεδομένων της τελωνειακής διασάφησης, κατά περίπτωση:

    — «εισαγωγέας» στο στοιχείο δεδομένων 13 04 000 000 (παράρτημα Β του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 2015/24463 ([5]))·

    — στοιχείο δεδομένων DE 3/15 σε προηγούμενη έκδοση του υποδείγματος τελωνειακών δεδομένων της ΕΕ (EUCDM)·

    — «παραλήπτης» στο πλαίσιο 8 του ενιαίου διοικητικού εγγράφου·

  — αν το πρόσωπο που ενεργεί ως εισαγωγέας, όταν για τα σχετικά βασικά προϊόντα ή τα σχετικά παράγωγα προϊόντα έχει υποβληθεί διασάφηση υπαγωγής στο τελωνειακό καθεστώς «θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία», δεν είναι εγκατεστημένο στην ΕΕ, το πρώτο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που είναι εγκατεστημένο στην Ένωση το οποίο θα διαθέσει τα σχετικά προϊόντα στην αγορά θεωρείται επίσης φορέας εκμετάλλευσης, δηλαδή, αν και δεν είναι φορέας εκμετάλλευσης σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 2 σημείο 15) ή 15α), υπόκειται στις υποχρεώσεις φορέα εκμετάλλευσης σύμφωνα με το άρθρο 7. Η απαίτηση αυτή προστίθεται στην υποχρέωση του φορέα εκμετάλλευσης που είναι εγκατεστημένος εκτός της Ένωσης και έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι υπάρχει πάντα ένας υπεύθυνος φορέας εγκατεστημένος στην ΕΕ.

  — όταν ένα σχετικό παράγωγο προϊόν υπάγεται στο τελωνειακό καθεστώς «θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία» και παρέχεται απευθείας σε τελικό καταναλωτή (π.χ. στην περίπτωση διαδικτυακών ή εξ αποστάσεως πωλήσεων), ο καταναλωτής (δηλαδή, το φυσικό πρόσωπο που ενεργεί για σκοπούς που δεν εμπίπτουν στην εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή επαγγελματική του δραστηριότητα) δεν είναι ποτέ φορέας εκμετάλλευσης στο πλαίσιο του EUDR, ακόμη και αν δηλώνεται ως «εισαγωγέας» στην τελωνειακή διασάφηση. Ο φορέας εκμετάλλευσης είναι το πρόσωπο που πράγματι προμηθεύει το προϊόν στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείων 18) και 19), π.χ. ο κατασκευαστής, ο πωλητής, ο διαδικτυακός λιανοπωλητής ή ο πάροχος υπηρεσιών διεκπεραίωσης παραγγελιών. Πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τις ιδιαιτερότητες του ηλεκτρονικού εμπορίου διατίθενται στις συχνές ερωτήσεις.

— Για τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που **εισάγονται** στην ΕΕ, ο ορισμός του «φορέα εκμετάλλευσης» είναι ανεξάρτητος από την αλλαγή ιδιοκτησίας του προϊόντος και από άλλες συμβατικές ρυθμίσεις.

— Όταν ένα εγχώριο προϊόν διατίθεται στην αγορά, ο φορέας εκμετάλλευσης είναι συνήθως το πρόσωπο που έχει στην κυριότητά του το βασικό ή το παράγωγο προϊόν στο σημείο πώλησης. Ωστόσο, αυτό μπορεί να εξαρτάται από τις ειδικές περιστάσεις της συμβατικής συμφωνίας. Αν ένα πρόσωπο συνάψει σύμβαση με την οποία εξουσιοδοτεί το έτερο μέρος της σύμβασης να παραγάγει ένα σχετικό βασικό προϊόν, φορέας εκμετάλλευσης θεωρείται το συμβαλλόμενο μέρος που εκτελεί την παραγωγή, εάν καθίσταται άμεσα και αυτόματα κύριος του προϊόντος απλώς και μόνο με την πράξη της παραγωγής (π.χ. με την υλοτόμηση των δένδρων ή με τη γέννηση του μόσχου). Αυτό δεν ισχύει όταν το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο ή η σύμβαση προβλέπει ότι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο μεταβιβάζει, μετά την παραγωγή, το δικαίωμα κυριότητας στο έτερο μέρος της σύμβασης (βλ. απόφαση C-370/23 της 21ης Νοεμβρίου 2024 ([6])).

— Για τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που **εξάγονται** από την Ένωση, φορέας εκμετάλλευσης είναι συνήθως το πρόσωπο που ενεργεί ως εξαγωγέας όταν για τα σχετικά παράγωγα προϊόντα υποβάλλεται διασάφηση υπαγωγής στο τελωνειακό καθεστώς εξαγωγής. Εξαγωγέας είναι το πρόσωπο που αναφέρεται στο σχετικό στοιχείο δεδομένων της τελωνειακής διασάφησης, κατά περίπτωση:

  — «εξαγωγέας» στο στοιχείο δεδομένων 13 01 000 000 (παράρτημα Β του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2015/2446);·

  — στοιχείο δεδομένων DE 3/1 σε προηγούμενη έκδοση του υποδείγματος τελωνειακών δεδομένων της ΕΕ (EUCDM)·

  — «αποστολέας/εξαγωγέας» στο πλαίσιο 2 του ενιαίου διοικητικού εγγράφου.

([5]) Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2015/2446 της Επιτροπής, της 28ης Ιουλίου 2015, για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά λεπτομερείς κανόνες σχετικούς με ορισμένες από τις διατάξεις του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 343 της 29.12.2015, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2015/2446/oj).

([6]) ECLI:EU:C:2024:972.

Οι πάροχοι υπηρεσιών, οι οποίοι προσφέρουν υπηρεσίες υλικοτεχνικής ή τεχνικής υποστήριξης, για παράδειγμα πράκτορες μεταφορών, ναυτιλιακοί πράκτορες ή τελωνειακοί αντιπρόσωποι, οι οποίοι δεν κατέχουν δικαιώματα κυριότητας ή παρόμοια δικαιώματα επί των προϊόντων που χειρίζονται, δεν είναι ούτε «φορείς εκμετάλλευσης» ούτε «έμποροι» για τους σκοπούς του κανονισμού, εάν δεν διαθέτουν ή δεν καθιστούν διαθέσιμα τα προϊόντα στην αγορά ή προς εξαγωγή.

Ο ρόλος και οι υποχρεώσεις των φορέων εκμετάλλευσης εξηγούνται περαιτέρω με τη βοήθεια των σεναρίων που περιέχονται στο ενημερωτικό γράφημα για την αλυσίδα εφοδιασμού του EUDR και στις συχνές ερωτήσεις.

β) **Πολύ μικρός ή μικρός πρωτογενής φορέας εκμετάλλευσης**

Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 15α), πολύ μικρός ή μικρός πρωτογενής φορέας εκμετάλλευσης είναι φυσικό πρόσωπο ή πολύ μικρή επιχείρηση ή μικρή επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 1 και του άρθρου 3 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο, αντίστοιχα, της οδηγίας 2013/34/ΕΕ, ανεξάρτητα από τη νομική μορφή του, ο οποίος είναι εγκατεστημένος σε χώρα που χαρακτηρίζεται ως χαμηλού κινδύνου σύμφωνα με το άρθρο 29 του EUDR:

i) ο οποίος διαθέτει απευθείας στην αγορά ή εξάγει σχετικά παράγωγα προϊόντα·

ii) τα οποία ο ίδιος ο φορέας εκμετάλλευσης έχει καλλιεργήσει, υλοτομήσει, συλλέξει ή εκθρέψει σε σχετικά γεωτεμάχια ή, στην περίπτωση βοοειδών, σε εγκαταστάσεις που βρίσκονται στην εν λόγω χώρα·

iii) στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας.

Τούτο περιλαμβάνει φορείς εκμετάλλευσης που υπερβαίνουν τα όρια τουλάχιστον δύο εκ των τριών κριτηρίων που καθορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 και στο άρθρο 3 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο της οδηγίας 2013/34/ΕΕ, αλλά μπορούν να αποδείξουν ότι τα μέρη του συνόλου του ισολογισμού τους, του καθαρού κύκλου εργασιών και του μέσου αριθμού εργαζομένων κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, τα οποία σχετίζονται με τα σχετικά βασικά και τα σχετικά παράγωγα προϊόντα, δεν υπερβαίνουν τα όρια τουλάχιστον δύο εκ των τριών αυτών κριτηρίων·

Ο όρος «πολύ μικρός ή μικρός πρωτογενής φορέας εκμετάλλευσης» αποτελεί υποσύνολο του ορισμού του όρου «φορέας εκμετάλλευσης» όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 15). Για τους σκοπούς του παρόντος εγγράφου καθοδήγησης, κάθε αναφορά σε «φορέα εκμετάλλευσης» θα πρέπει να νοείται ότι περιλαμβάνει τον «πολύ μικρό ή μικρό πρωτογενή φορέα εκμετάλλευσης», εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά.

Ο ρόλος και οι υποχρεώσεις των πολύ μικρών ή μικρών πρωτογενών φορέων εκμετάλλευσης εξηγούνται περαιτέρω με τη βοήθεια των σεναρίων που περιέχονται στο ενημερωτικό γράφημα για την αλυσίδα εφοδιασμού του EUDR και στις συχνές ερωτήσεις.

γ) **Κατάντη φορέας εκμετάλλευσης**

Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 15β), **κατάντη φορέας εκμετάλλευσης** είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο:

— διαθέτει στην αγορά ή εξάγει σχετικά παράγωγα προϊόντα που παράγονται με τη χρήση σχετικών παράγωγων προϊόντων·

— που καλύπτονται όλα από δήλωση δέουσας επιμέλειας ή από απλουστευμένη δήλωση·

— στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας.

Επομένως, κατάντη φορέας εκμετάλλευσης είναι κάποιος που διαθέτει στην αγορά ή εξάγει σχετικό παράγωγο προϊόν το οποίο παράγεται με τη χρήση άλλων σχετικών παράγωγων προϊόντων, τα οποία καλύπτονται όλα από δήλωση δέουσας επιμέλειας ή από απλουστευμένη δήλωση. Κατά κανόνα, αυτό συνεπάγεται τη διάθεση στην αγορά σχετικού παράγωγου προϊόντος που ταξινομείται σε νέο κωδικό ΕΣ και παράγεται με τη χρήση άλλων σχετικών παράγωγων προϊόντων (π.χ. κατασκευαστικών στοιχείων ή πρώτων υλών) που καλύπτονται ήδη από δήλωση δέουσας επιμέλειας ή από απλουστευμένη δήλωση. Στην περίπτωση εξαγωγών, ο ρόλος του κατάντη φορέα εκμετάλλευσης καθορίζεται από την εξαγωγή σχετικού παράγωγου προϊόντος το οποίο προηγουμένως καλυπτόταν από δήλωση δέουσας επιμέλειας ή από απλουστευμένη δήλωση ή από την εξαγωγή σχετικού παράγωγου προϊόντος το οποίο παράγεται με τη χρήση άλλων σχετικών παράγωγων προϊόντων (π.χ. κατασκευαστικών στοιχείων ή πρώτων υλών) τα οποία προηγουμένως καλύπτονταν από δήλωση δέουσας επιμέλειας ή απλουστευμένη δήλωση.

Για παράδειγμα, ένας παραγωγός σοκολάτας που αγοράζει κόκκους κακάου (κωδικός ΕΣ 1801 00, που περιλαμβάνεται στο πεδίο εφαρμογής) στην αγορά της Ένωσης και στη συνέχεια κατασκευάζει ράβδους σοκολάτας (κωδικός ΕΣ 1806, που περιλαμβάνεται στο πεδίο εφαρμογής) και τις διαθέτει στην αγορά της Ένωσης ή τις εξάγει θεωρείται κατάντη φορέας εκμετάλλευσης.

Ο ρόλος και οι υποχρεώσεις των κατάντη φορέων εκμετάλλευσης εξηγούνται περαιτέρω με τη βοήθεια των σεναρίων που περιέχονται στο ενημερωτικό γράφημα για την αλυσίδα εφοδιασμού του EUDR και στις συχνές ερωτήσεις.

δ) **Έμπορος**

— Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 17), έμπορος είναι κάθε πρόσωπο στην αλυσίδα εφοδιασμού εκτός από τον φορέα εκμετάλλευσης ή τον κατάντη φορέα εκμετάλλευσης: το οποίο καθιστά διαθέσιμα στην αγορά σχετικά παράγωγα προϊόντα·

— στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας.

Επομένως, έμπορος είναι κάθε νομική οντότητα η οποία δεν εμπίπτει στους ορισμούς του φορέα εκμετάλλευσης ή του κατάντη φορέα εκμετάλλευσης (βλ. ανωτέρω) και δεν διαθέτει αλλά απλώς καθιστά διαθέσιμο ένα προϊόν στην αγορά, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 18).

Ο ρόλος και οι υποχρεώσεις των εμπόρων εξηγούνται περαιτέρω με τη βοήθεια των σεναρίων που περιέχονται στο ενημερωτικό γράφημα για την αλυσίδα εφοδιασμού του EUDR και στις συχνές ερωτήσεις.

3. **ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ**

Συναφής νομοθεσία:

EUDR — Άρθρο 1 παράγραφος 2 — Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής· Άρθρο 37 — Καταργούμενες πράξεις· Άρθρο 38 — Έναρξη ισχύος και ημερομηνία εφαρμογής

Ο EUDR τέθηκε σε ισχύ στις 29 Ιουνίου 2023. Οι περισσότερες υποχρεώσεις των φορέων εκμετάλλευσης, των κατάντη φορέων εκμετάλλευσης και των εμπόρων, καθώς και των αρμόδιων αρχών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των άρθρων 3 έως 13, των άρθρων 16 έως 24, των άρθρων 26, 31 και 32, εφαρμόζονται από τις **30 Δεκεμβρίου 2026**, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2025/2650 ([7]) για την τροποποίηση των διατάξεων του EUDR σχετικά με την ημερομηνία εφαρμογής.

Για τους φορείς εκμετάλλευσης που είχαν συσταθεί ως **πολύ μικρές ή μικρές επιχειρήσεις** έως τις 31 Δεκεμβρίου 2024 (σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 ή το άρθρο 3 παράγραφος 2 της οδηγίας 2013/34/ΕΕ, αντίστοιχα), οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τα άρθρα 3 έως 13, τα άρθρα 16 έως 24 και τα άρθρα 26, 31 και 32 εφαρμόζονται από τις **30 Ιουνίου 2027**, εκτός αν αφορούν τα προϊόντα που καλύπτονται από το παράρτημα του κανονισμού αριθ. 995/2010 για τη θέσπιση των υποχρεώσεων των φορέων εκμετάλλευσης που διαθέτουν ξυλεία και προϊόντα ξυλείας στην αγορά ([8]) (στο εξής: EUTR). Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει **μεταβατική περίοδος** μεταξύ της έναρξης ισχύος του κανονισμού (29 Ιουνίου 2023) και της έναρξης εφαρμογής (30 Δεκεμβρίου 2026, η οποία μετατέθηκε στις 30 Ιουνίου 2027 για τις μικρές ή πολύ μικρές επιχειρήσεις που έχουν συσταθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2024), η οποία απαλλάσσει τους φορείς εκμετάλλευσης και τους εμπόρους που διαθέτουν ή καθιστούν διαθέσιμα στην αγορά της Ένωσης ή εξάγουν από την αγορά της Ένωσης σχετικά βασικά προϊόντα και σχετικά παράγωγα προϊόντα κατά τη μεταβατική περίοδο από τις κύριες υποχρεώσεις τους δυνάμει του EUDR.

Οι ακόλουθοι κανόνες ισχύουν για όλα τα βασικά προϊόντα και τα συνδεόμενα σχετικά παράγωγα προϊόντα, **με εξαίρεση την ξυλεία και τα προϊόντα ξυλείας που καλύπτονται από το παράρτημα του EUTR** (λεπτομερείς εξηγήσεις παρέχονται στο έγγραφο με τις συχνές ερωτήσεις, τμήμα 9):

— αν ένα σχετικό βασικό προϊόν ή ένα σχετικό παράγωγο προϊόν διατεθεί στην αγορά κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου που ισχύει για τον αντίστοιχο φορέα εκμετάλλευσης, οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τον EUDR δεν ισχύουν για τον φορέα εκμετάλλευσης.

— Επιπλέον, κάθε σχετικό παράγωγο προϊόν που διατίθεται ή καθίσταται διαθέσιμο στην αγορά από κατάντη φορείς εκμετάλλευσης ή εμπόρους μετά την έναρξη εφαρμογής και το οποίο παράγεται εξ ολοκλήρου από βασικά προϊόντα ή παράγωγα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου δεν υπόκειται στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον EUDR. Αυτό σημαίνει, επίσης, ότι, λόγω της μετάθεσης της έναρξης εφαρμογής για τους **φορείς εκμετάλλευσης που είχαν συσταθεί ως μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις** (για τις 30 Ιουνίου 2027), απαλλάσσονται επίσης από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον EUDR οι κατάντη φορείς εκμετάλλευσης και οι έμποροι που βρίσκονται σε μεταγενέστερο στάδιο της αλυσίδας εφοδιασμού όταν διαθέτουν στην αγορά τα εν λόγω προϊόντα ή τα παράγωγα προϊόντα τους.

— Στις περιπτώσεις που προαναφέρονται, η υποχρέωση των φορέων εκμετάλλευσης περιορίζεται στη συγκέντρωση επαρκώς πειστικών και επαληθεύσιμων στοιχείων που αποδεικνύουν ότι το εν λόγω σχετικό παράγωγο προϊόν διατέθηκε στην αγορά πριν από τη (μετατεθείσα) έναρξη εφαρμογής του κανονισμού.

— Για τα **μέρη σχετικού παράγωγου προϊόντος** που έχουν παραχθεί με άλλα σχετικά παράγωγα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά από τις 30 Δεκεμβρίου 2026 (ή από τις 30 Ιουνίου 2027 από πολύ μικρές ή μικρές επιχειρήσεις), οι φορείς εκμετάλλευσης και οι κατάντη φορείς εκμετάλλευσης που διαθέτουν στην αγορά και οι έμποροι θα υπόκεινται στις συνήθεις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον κανονισμό, παρά το γεγονός ότι ορισμένα άλλα μέρη ενδέχεται να εμπίπτουν στη μεταβατική περίοδο.

([7]) ΕΕ L, 2025/2650, 23.12.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2650/oj.
([8]) ΕΕ L 295, 12.11.2010, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2010/995/oj.

Σύμφωνα με το **άρθρο 1 παράγραφος 2 του EUDR**, ο EUDR δεν εφαρμόζεται αν τα σχετικά παράγωγα προϊόντα **έχουν παραχθεί** πριν από τις 29 Ιουνίου 2023. Ο χρόνος και ο τόπος παραγωγής αναφέρονται στην ημερομηνία παραγωγής και στον τόπο παραγωγής του σχετικού βασικού προϊόντος· αυτό ισχύει τόσο για τα βασικά προϊόντα όσο και για τα παράγωγα προϊόντα. Συνήθως, η ημερομηνία παραγωγής είναι ο χρόνος συλλογής του βασικού προϊόντος, εκτός αν πρόκειται για **προϊόντα βοοειδών**, οπότε ο σχετικός χρόνος παραγωγής είναι η ημερομηνία γέννησης του βοοειδούς.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η εφαρμοστέα νομοθεσία για τα σχετικά προϊόντα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2023/1115, με εξαίρεση την ξυλεία και τα προϊόντα ξυλείας που καλύπτονται από το παράρτημα του EUTR:

		Ημερομηνία διάθεσης του σχετικού βασικού ή παράγωγου προϊόντος στην αγορά της ΕΕ	
Σχετικά παράγωγα προϊόντα	Ημερομηνία παραγωγής του σχετικού βασικού προϊόντος	Πριν από τις 30 Δεκεμβρίου 2026 και πριν από τις 30 Ιουνίου 2027 για τους πολύ μικρούς και τους μικρούς φορείς εκμετάλλευσης	Από τις 30 Δεκεμβρίου 2026 (συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας αυτής) για τις μεγάλες και μεσαίες επιχειρήσεις, και από τις 30 Ιουνίου 2027 (συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας αυτής) για τους πολύ μικρούς και τους μικρούς φορείς εκμετάλλευσης
Προϊόντα βοοειδών, κακάου, καφέ, ελαιοφοίνικα, καουτσούκ και σόγιας που απαριθμούνται στο παράρτημα I του κανονισμού (ΕΕ) 2023/1115	Πριν από τις 29 Ιουνίου 2023	Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/1115 (EUDR) δεν εφαρμόζεται	Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/1115 (EUDR) δεν εφαρμόζεται
	Από τις 29 Ιουνίου 2023 (συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας αυτής)	Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/1115 (EUDR) δεν εφαρμόζεται	**Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/1115 (EUDR) εφαρμόζεται**
Προϊόντα ξυλείας που απαριθμούνται στο παράρτημα I του κανονισμού (ΕΕ) 2023/1115 και δεν απαριθμούνται στο παράρτημα του κανονισμού αριθ. 995/2010 (EUTR)	Πριν από τις 29 Ιουνίου 2023	Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/1115 (EUDR) δεν εφαρμόζεται	Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/1115 (EUDR) δεν εφαρμόζεται
	Από τις 29 Ιουνίου 2023 (συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας αυτής)	Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/1115 (EUDR) δεν εφαρμόζεται	**Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/1115 (EUDR) εφαρμόζεται**

Για την **ξυλεία και τα προϊόντα ξυλείας**, που καλύπτονται από το παράρτημα του EUTR, εφαρμόζονται ειδικοί κανόνες, σύμφωνα με το άρθρο 37 παράγραφος 3 του EUDR:

— για την ξυλεία και τα προϊόντα ξυλείας τα οποία παρήχθησαν (υλοτομήθηκαν) πριν από τις 29 Ιουνίου 2023 και:

  — διατέθηκαν στην αγορά πριν από τις 30 Δεκεμβρίου 2026, τα εν λόγω προϊόντα και τα παράγωγα προϊόντα τους πρέπει να συμμορφώνονται με τους κανόνες του EUTR· εάν τα παράγωγα προϊόντα δεν καλύπτονται από το παράρτημα του EUTR, τα εν λόγω προϊόντα θα εξαιρούνται από τον EUTR και τον EUDR·

  — διατέθηκαν στην αγορά από τις 30 Δεκεμβρίου 2026 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2029· οι κανόνες του EUTR εξακολουθούν να ισχύουν για τα προϊόντα, εάν καλύπτονται από το παράρτημα του EUTR (βλ. ανωτέρω)·

  — διατέθηκαν στην αγορά από τις 31 Δεκεμβρίου 2029, τα εν λόγω προϊόντα και τα παράγωγα προϊόντα τους πρέπει να συμμορφώνονται με το άρθρο 3 του EUDR.

— Για την ξυλεία και τα προϊόντα ξυλείας τα οποία παρήχθησαν από τις 29 Ιουνίου 2023 έως τις 30 Δεκεμβρίου 2026 και:

  — διατέθηκαν στην αγορά πριν από τις 30 Δεκεμβρίου 2026, τα εν λόγω προϊόντα και τα παράγωγα προϊόντα τους πρέπει να συμμορφώνονται με τους κανόνες του EUTR· εάν τα παράγωγα προϊόντα δεν καλύπτονται από το παράρτημα του EUTR, τα εν λόγω προϊόντα θα εξαιρούνται από τον EUTR και τον EUDR·

  — διατέθηκαν στην αγορά από τις 30 Δεκεμβρίου 2026, τα εν λόγω προϊόντα και τα παράγωγα προϊόντα τους πρέπει να συμμορφώνονται με τους κανόνες του EUDR.

— Ξυλεία και προϊόντα ξυλείας που παρήχθησαν (υλοτομήθηκαν) από τις 30 Δεκεμβρίου 2026 πρέπει να συμμορφώνονται με τους κανόνες του EUDR.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η εφαρμοστέα νομοθεσία για τα προϊόντα ξυλείας που καλύπτονται από το παράρτημα του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 995/2010:

		Ημερομηνία διάθεσης του σχετικού βασικού ή παράγωγου προϊόντος στην αγορά της ΕΕ		
Σχετικά παράγωγα προϊόντα	Ημερομηνία παραγωγής	Πριν από τις 30 Δεκεμβρίου 2026	Από τις 30 Δεκεμβρίου 2026 (συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας αυτής) έως και τις 30 Δεκεμβρίου 2029 (συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας αυτής)	Από τις 31 Δεκεμβρίου 2029 (συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας αυτής)
Ξυλεία και προϊόντα ξυλείας που περιλαμβάνονται στο παράρτημα του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 995/2010 (EUTR)	Πριν από τις 29 Ιουνίου 2023	Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 995/2010 (EUTR)	Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 995/2010 (EUTR)	**Κανονισμός (ΕΕ) 2023/1115 (EUDR)**
	Από τις 29 Ιουνίου 2023 (συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας αυτής)	Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 995/2010 (EUTR)	**Κανονισμός (ΕΕ) 2023/1115 (EUDR)**	**Κανονισμός (ΕΕ) 2023/1115 (EUDR)**

Ενδεικτική ερώτηση και απάντηση: Απαιτείται δήλωση δέουσας επιμέλειας ή απλουστευμένη δήλωση για τα προϊόντα χαρτιού που διατίθενται στην αγορά από τις 30 Δεκεμβρίου 2026, αλλά κατασκευάστηκαν από ξυλεία που υλοτομήθηκε και διατέθηκε στην αγορά μεταξύ της 29ης Ιουνίου 2023 και της 30ής Δεκεμβρίου 2026;

Στις περιπτώσεις αυτές, η υλοτομημένη ξυλεία και τα προϊόντα που παράγονται από την ξυλεία αυτή πρέπει να συμμορφώνονται με τον EUTR. Δεν χρειάζονται δήλωση δέουσας επιμέλειας ή απλουστευμένη δήλωση, καθώς η απαίτηση αυτή ισχύει για τα προϊόντα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του EUDR.

4. **ΔΕΟΥΣΑ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ**

Συναφής νομοθεσία:

EUDR — Άρθρο 2 σημείο 26) — Ορισμοί· Άρθρα 4, 4α και 5 — Υποχρεώσεις των φορέων εκμετάλλευσης, των κατάντη φορέων εκμετάλλευσης και των εμπόρων· Άρθρο 8 — Δέουσα επιμέλεια· Άρθρο 9 — Απαιτήσεις παροχής πληροφοριών· Άρθρο 10 — Εκτίμηση κινδύνου

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 **όλοι** οι φορείς εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένων των πολύ μικρών και των μικρών πρωτογενών φορέων εκμετάλλευσης και των φορέων εκμετάλλευσης που επωφελούνται από την απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια σύμφωνα με το άρθρο 13, ασκούν δέουσα επιμέλεια σύμφωνα με το άρθρο 8 πριν από τη διάθεση σχετικών παράγωγων προϊόντων στην αγορά ή την εξαγωγή τους, προκειμένου να αποδείξουν ότι τα σχετικά παράγωγα προϊόντα συμμορφώνονται με το άρθρο 3. Για τον σκοπό αυτό, και σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 1, οι φορείς εκμετάλλευσης καταρτίζουν και επικαιροποιούν πλαίσιο διαδικασιών και μέτρων — ένα «σύστημα δέουσας επιμέλειας».

Οι απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας που ορίζονται στο άρθρο 8 απαιτούν από τους φορείς εκμετάλλευσης:

— να συλλέγουν πληροφορίες, έγγραφα και, κατά περίπτωση, δεδομένα από κάθε προμηθευτή για τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που εμπίπτουν στις διατάξεις του EUDR (απαριθμούνται στο παράρτημα I) σύμφωνα με το άρθρο 8 και το άρθρο 9·

— να επαληθεύουν και να αναλύουν τις εν λόγω πληροφορίες μαζί με άλλες συναφείς πληροφορίες και, σ' αυτή τη βάση, να διενεργούν **εκτίμηση κινδύνου** σύμφωνα με το άρθρο 10,· και

— να λαμβάνουν **μέτρα μετριασμού του κινδύνου** σύμφωνα με το άρθρο 11, εκτός αν η εκτίμηση κινδύνου που διενεργείται σύμφωνα με το άρθρο 10 καταλήξει στο συμπέρασμα ότι υπάρχει μηδενικός ή μόνο αμελητέος κίνδυνος μη συμμόρφωσης των σχετικών παράγωγων προϊόντων.

Οι φορείς εκμετάλλευσης είναι υπεύθυνοι για τη διεξοδική εξέταση και ανάλυση των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων, οι οποίες απαιτούν τη συλλογή των πληροφοριών, των δεδομένων και των εγγράφων που απαιτούνται για την εκπλήρωση των απαιτήσεων παροχής πληροφοριών του άρθρου 9, την ανάλυσή τους στο πλαίσιο της εκτίμησης κινδύνου (άρθρο 10), και τη λήψη μέτρων μετριασμού του κινδύνου (άρθρο 11), κατά περίπτωση, εκτός εάν ο κίνδυνος μη συμμόρφωσης κρίνεται αμελητέος.

Όλοι οι φορείς εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένων των πολύ μικρών ή μικρών πρωτογενών φορέων εκμετάλλευσης και των φορέων εκμετάλλευσης που επωφελούνται από την απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια σύμφωνα με το άρθρο 13, υποχρεούνται να πληρούν τις απαιτήσεις παροχής πληροφοριών που ορίζονται στο άρθρο 9.

Οι φορείς εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένων των πολύ μικρών ή μικρών πρωτογενών φορέων εκμετάλλευσης, που διαθέτουν στην αγορά ή εξάγουν σχετικά παράγωγα προϊόντα τα οποία παράγονται σε χώρες χαμηλού κινδύνου και επωφελούνται από απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια σύμφωνα με το άρθρο 13 δεν υποχρεούνται να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 10 και το άρθρο 11 προκειμένου να επιτύχουν αμελητέο κίνδυνο, εκτός εάν περιέλθουν στην κατοχή ή στη γνώση τους πληροφορίες που υποδεικνύουν ότι υπάρχει κίνδυνος μη συμμόρφωσης με τον κανονισμό του σχετικού παράγωγου προϊόντος που προτίθενται να διαθέσουν στην αγορά ή να εξαγάγουν. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. στοιχεία γ) και ε).

α) **Εκτίμηση κινδύνου και μετριασμός του κινδύνου (άρθρο 10 και άρθρο 11)**

Οι φορείς εκμετάλλευσης που πρέπει να διενεργούν εκτίμηση κινδύνου και μετριασμό του κινδύνου σύμφωνα με το άρθρο 10 και το άρθρο 11 πρέπει να προσδιορίζουν τα κριτήρια εκτίμησης κινδύνου στο οικείο σύστημα δέουσας επιμέλειας σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 2, τα οποία εξετάζουν σε σχέση με τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που προτίθενται να διαθέσουν στην αγορά της Ένωσης ή να εξαγάγουν από αυτήν. Ως εκ τούτου, τα κριτήρια εκτίμησης κινδύνου πρέπει να προσαρμόζονται στα σχετικά παράγωγα προϊόντα που προτίθεται να διαθέσει στην αγορά ή να εξαγάγει από την αγορά ο φορέας εκμετάλλευσης.

Η συλλογή δεδομένων, η εκτίμηση κινδύνου και τα μέτρα μετριασμού του κινδύνου πρέπει να συνδέονται αιτιωδώς και να αντικατοπτρίζουν τα χαρακτηριστικά των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του φορέα εκμετάλλευσης και των αλυσίδων εφοδιασμού των σχετικών παράγωγων προϊόντων.

Το άρθρο 10 παράγραφος 2 προσδιορίζει τις πρόσθετες συναφείς πληροφορίες που απαιτούνται για την εκτίμηση του επιπέδου κινδύνου, όπως η κατάσταση των δασών στη χώρα παραγωγής.

Αν τα προϊόντα παράγονται από βασικά παράγωγα προϊόντα που προέρχονται από διάφορες πηγές ή γεωεντοπισμούς, είναι αναγκαίο να αξιολογείται ο κίνδυνος για κάθε πηγή ή γεωεντοπισμό.

Με βάση τα δεδομένα που συλλέγονται, πρέπει να εκτελούνται επακριβώς καθορισμένα καθήκοντα ανάλυσης κινδύνου και να καθορίζονται οι κατηγορίες κινδύνου, καθώς και τα αναγκαία μέτρα μετριασμού του κινδύνου που σχετίζονται μ' αυτές. Το επίπεδο κινδύνου μπορεί να αξιολογηθεί μόνο κατά περίπτωση από τους φορείς εκμετάλλευσης, καθώς εξαρτάται από διάφορους παράγοντες.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι για τη διενέργεια της εκτίμησης κινδύνου, αλλά ο φορέας εκμετάλλευσης πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα κριτήρια που απαριθμούνται στο άρθρο 10 παράγραφος 2 για κάθε σχετικό παράγωγο προϊόν. Μεταξύ άλλων, πρέπει να εξετάζει τα ακόλουθα ερωτήματα και προβληματισμούς:

— *Πού έχει παραχθεί το προϊόν;*

Σε ποια κατηγορία κινδύνου κατατάσσεται η χώρα παραγωγής ή τμήματα της χώρας αυτής σύμφωνα με το άρθρο 29 ([9]); Ποιο είναι το ποσοστό δασικής κάλυψης και ποιο το ποσοστό υποβάθμισης ή αποψίλωσης των δασών στη χώρα παραγωγής ή σε τμήματα αυτής; Πόσο υψηλό είναι το ποσοστό της παράνομης παραγωγής του σχετικού βασικού προϊόντος εντός της χώρας / των τμημάτων της;

— *Ποιοι είναι οι ειδικοί ανά προϊόν κίνδυνοι;*

Υπάρχουν μεγάλες διαφορές στον τρόπο παραγωγής των διαφόρων σχετικών παράγωγων προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα I του EUDR, οι οποίες επηρεάζουν τον κίνδυνο μη συμμόρφωσης. Για παράδειγμα, ορισμένα προϊόντα περιέχουν πρώτες ύλες που παράγονται σε εκατοντάδες διαφορετικές γεωγραφικές θέσεις ή υποβάλλονται σε πολύ μεγάλες χημικές ή φυσικές διαδικασίες κατά τη διάρκεια της μεταποίησης.

— *Είναι πολύπλοκη η αλυσίδα εφοδιασμού;*

Για διευκρινίσεις σχετικά με την έννοια της «πολυπλοκότητας της αλυσίδας εφοδιασμού» βλ. τμήμα 5.

— *Υπάρχουν ενδείξεις ότι μια εταιρεία στην αλυσίδα εφοδιασμού εμπλέκεται σε πρακτικές που συνδέονται με την παρανομία, την αποψίλωση ή την υποβάθμιση των δασών;*

Ο κίνδυνος μη συμμόρφωσης σχετικών βασικών προϊόντων ή σχετικών παράγωγων προϊόντων που αγοράζονται από εταιρεία η οποία συνδέεται με παράνομες πρακτικές, αποψίλωση ή υποβάθμιση των δασών είναι υψηλότερος. Έχουν υποβληθεί, σύμφωνα με το άρθρο 31, τεκμηριωμένες ανησυχίες σχετικά με εταιρείες στην αλυσίδα εφοδιασμού; Έχουν παραβιαστεί οι σχετικοί νόμοι ([10]) από εταιρείες της αλυσίδας εφοδιασμού και έχουν επιβληθεί κυρώσεις από το κράτος για την παραβίαση των εν λόγω νόμων;

([9]) Επισημαίνεται ότι αν οι χώρες δεν κατατάσσονται σε συγκεκριμένο επίπεδο κινδύνου, θεωρούνται συνήθους κινδύνου.

([10]) Νόμοι που αφορούν την παράνομη δραστηριότητα, την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών.

— *Υπάρχουν συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τη συμμόρφωση των εταιρειών της αλυσίδας εφοδιασμού με τον EUDR από τα συστήματα πιστοποίησης ή επαλήθευσης από τρίτους;*

Για διευκρινίσεις σχετικά με τον ρόλο των συστημάτων επαλήθευσης από τρίτους βλ. τμήμα 10.

— *Τα σχετικά παράγωγα προϊόντα έχουν παραχθεί σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία της χώρας παραγωγής;*

Η σχετική νομοθεσία της χώρας παραγωγής ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 40. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις απαιτήσεις νομιμότητας βλ. τμήμα 6.

— *Υπάρχουν ανησυχίες σε σχέση με τη χώρα ή τμήματα της χώρας παραγωγής και προέλευσης, όπως το επίπεδο διαφθοράς, η έκταση φαινομένων παραποίησης εγγράφων και δεδομένων, η ανεπαρκής επιβολή του νόμου, οι παραβιάσεις του διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι ένοπλες συγκρούσεις ή η επιβολή κυρώσεων από το Συμβούλιο Ασφαλείας των ΗΕ ή το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης;*

Οι ανησυχίες αυτές ενδέχεται να υπονομεύουν την αξιοπιστία ορισμένων εγγράφων που αποδεικνύουν τη συμμόρφωση με την ισχύουσα νομοθεσία. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη το επίπεδο διαφθοράς της χώρας, οι δείκτες επιχειρηματικού κινδύνου και άλλοι σχετικοί δείκτες.

— *Έχει διαθέσει ο προμηθευτής όλα τα έγγραφα που αποδεικνύουν τη συμμόρφωση με την ισχύουσα νομοθεσία και είναι άμεσα επαληθεύσιμα;*

Αν όλα τα σχετικά έγγραφα είναι έτοιμα και διαθέσιμα κατόπιν αιτήματος των φορέων εκμετάλλευσης, είναι πιθανότερο η αλυσίδα εφοδιασμού να είναι καλά εδραιωμένη και ο προμηθευτής να γνωρίζει τις απαιτήσεις του EUDR.

β) **Αμελητέος κίνδυνος**

Η έννοια του αμελητέου κινδύνου θα πρέπει να νοείται σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 26), το οποίο σημαίνει ότι, με βάση την πλήρη αξιολόγηση των ειδικών ανά προϊόν και των γενικών πληροφοριών σύμφωνα με το άρθρο 10 και, κατά περίπτωση, της εφαρμογής των κατάλληλων μέτρων μετριασμού του κινδύνου σύμφωνα με το άρθρο 11, τα βασικά ή παράγωγα προϊόντα δεν *παρουσιάζουν λόγο ανησυχίας* ως μη συμμορφούμενα με το άρθρο 3 στοιχείο α) (είναι μηδενικής αποψίλωσης) ή β) (έχουν παραχθεί σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία της χώρας παραγωγής).

Ο κατάλογος των κριτηρίων εκτίμησης κινδύνου στο άρθρο 10 παράγραφος 2 δεν είναι εξαντλητικός· οι φορείς εκμετάλλευσης μπορούν να επιλέξουν να εφαρμόσουν περισσότερα κριτήρια αν αυτά θα μπορούσαν να βοηθήσουν στον προσδιορισμό της πιθανότητας ένα σχετικό βασικό προϊόν ή ένα σχετικό παράγωγο προϊόν να έχει παραχθεί παράνομα ή να μην είναι μηδενικής αποψίλωσης, ή αν θα βοηθούσαν να αποδειχθεί η νόμιμη παραγωγή ή η παραγωγή μηδενικής αποψίλωσης.

Αν από την εκτίμηση κινδύνου και την επαλήθευση των μέτρων μετριασμού του κινδύνου καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι με βάση κάποιο από τα κριτήρια κινδύνου προκύπτει μη αμελητέο επίπεδο κινδύνου, τότε το προϊόν θα πρέπει να θεωρείται ότι ενέχει μη αμελητέο κίνδυνο και, ως εκ τούτου, ο φορέας εκμετάλλευσης δεν το διαθέτει στην αγορά της Ένωσης ούτε το εξάγει απ' αυτήν.

γ) **Υποχρεώσεις πολύ μικρών ή μικρών πρωτογενών φορέων εκμετάλλευσης**

Οι πολύ μικροί ή μικροί πρωτογενείς φορείς εκμετάλλευσης είναι φορείς εκμετάλλευσης οι οποίοι υπόκεινται σε απλουστευμένο καθεστώς υποχρεώσεων, όπως ορίζεται στο άρθρο 4α.

Αντί της υποχρέωσης υποβολής δήλωσης δέουσας επιμέλειας, υποχρεούνται να υποβάλουν μόνο μία φορά απλουστευμένη δήλωση στο σύστημα πληροφοριών (άρθρο 4α παράγραφος 2). Μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν ταχυδρομική διεύθυνση αντί του γεωεντοπισμού που απαιτείται από το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο η), υπό την προϋπόθεση ότι αντιστοιχεί σαφώς στη γεωγραφική θέση των σχετικών γεωτεμαχίων ή, στην περίπτωση βοοειδών, της σχετικής εγκατάστασης.

Οι πολύ μικροί ή μικροί πρωτογενείς φορείς εκμετάλλευσης υποχρεούνται να ασκούν δέουσα επιμέλεια σύμφωνα με το άρθρο 8 και να καταρτίζουν και να επικαιροποιούν πλαίσιο διαδικασιών και μέτρων ώστε να διασφαλίζουν ότι τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που διαθέτουν στην αγορά ή εξάγουν συμμορφώνονται με το άρθρο 3, όπως απαιτείται από το άρθρο 12 παράγραφος 1.

Ωστόσο, δεδομένου ότι εξ ορισμού οι πολύ μικροί ή μικροί πρωτογενείς φορείς εκμετάλλευσης προμηθεύονται εξ ολοκλήρου από χώρα χαμηλού κινδύνου, δεν υποχρεούνται να διενεργούν εκτίμηση κινδύνου και να λαμβάνουν μέτρα μετριασμού του κινδύνου όπως απαιτείται από το άρθρο 10 και το άρθρο 11, εκτός εάν περιέλθουν στην κατοχή ή σε γνώση τους πληροφορίες που υποδεικνύουν μη αμελητέο κίνδυνο όσον αφορά τη μη συμμόρφωση των σχετικών παράγωγων προϊόντων [άρθρο 4 παράγραφος 4 στοιχείο β) και άρθρο 13 παράγραφος 2].

Επομένως, γενικά, το οικείο σύστημα δέουσας επιμέλειας θα συνίσταται στη συλλογή πληροφοριών σύμφωνα με το άρθρο 9.

δ) **Υποχρεώσεις των κατάντη φορέων εκμετάλλευσης και των εμπόρων**

Για τους **κατάντη φορείς εκμετάλλευσης και τους εμπόρους** ισχύουν οι υποχρεώσεις που καθορίζονται στο άρθρο 5 του κανονισμού. Οι κατάντη φορείς εκμετάλλευσης και οι έμποροι πρέπει να διαθέτουν ή να καθιστούν διαθέσιμα στην αγορά ή να εξάγουν σχετικά παράγωγα προϊόντα μόνο εάν έχουν στην κατοχή τους τις πληροφορίες που απαιτούνται βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 3, κυρίως την ταυτότητα των προμηθευτών τους και των εταιρικών πελατών τους και, στην περίπτωση κατάντη φορέων εκμετάλλευσης ή εμπόρων των οποίων ο προμηθευτής είναι φορέας εκμετάλλευσης, τους αριθμούς αναφοράς των δηλώσεων δέουσας επιμέλειας ή τον αναγνωριστικό κωδικό της δήλωσης που συνδέεται με τα προϊόντα. Η υποχρέωση αυτή απορρέει από το άρθρο 4 παράγραφος 7 σύμφωνα με το οποίο απαιτείται από τους φορείς εκμετάλλευσης να κοινοποιούν στους κατάντη φορείς εκμετάλλευσης και στους εμπόρους τους αριθμούς αναφοράς των δηλώσεων δέουσας επιμέλειας ή, κατά περίπτωση, τους αναγνωριστικούς κωδικούς των δηλώσεων που συνδέονται με τα εν λόγω σχετικά παράγωγα προϊόντα.

Συνοπτικά, οι κατάντη φορείς εκμετάλλευσης και οι έμποροι δεν υποχρεούνται να ασκούν οι ίδιοι δέουσα επιμέλεια, δεν απαιτείται να υποβάλλουν δηλώσεις δέουσας επιμέλειας, ούτε να βεβαιώνουν ότι η δέουσα επιμέλεια ασκήθηκε σε προηγούμενο στάδιο. Πρέπει, ωστόσο, να συλλέγουν και να τηρούν τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 3 και να τις παρέχουν στις αρμόδιες αρχές όταν τους ζητηθούν.

Επιπλέον, οι κατάντη φορείς εκμετάλλευσης και οι έμποροι που δεν είναι ΜΜΕ καταχωρίζονται στο σύστημα πληροφοριών που αναφέρεται στο άρθρο 33 πριν από τη διάθεση ή τη διαθεσιμότητα στην αγορά ή την εξαγωγή των σχετικών παράγωγων προϊόντων (άρθρο 5 παράγραφος 2).

Σε περίπτωση που περιέλθουν σε γνώση τους σχετικές νέες πληροφορίες, όπως τεκμηριωμένες ανησυχίες, το άρθρο 5 παράγραφος 5 υποχρεώνει τους κατάντη φορείς εκμετάλλευσης και τους εμπόρους να ενημερώνουν αμέσως τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών στην αγορά των οποίων διέθεσαν ή κατέστησαν διαθέσιμο το σχετικό παράγωγο προϊόν, καθώς και περαιτέρω κατάντη φορείς εκμετάλλευσης και εμπόρους στους οποίους προμήθευσαν το σχετικό παράγωγο προϊόν. Στην περίπτωση εξαγωγών, οι κατάντη φορείς εκμετάλλευσης ενημερώνουν την αρμόδια αρχή της χώρας παραγωγής.

Επιπλέον, οι κατάντη φορείς εκμετάλλευσης και οι έμποροι που δεν είναι ΜΜΕ υποχρεούνται να επαληθεύουν ότι ασκήθηκε δέουσα επιμέλεια και ότι διαπιστώθηκε μηδενικός ή μόνο αμελητέος κίνδυνος σε περίπτωση τεκμηριωμένων ανησυχιών (άρθρο 5 παράγραφος 6). Εάν από την επαλήθευση δεν προκύψει μηδενικός ή μόνο αμελητέος κίνδυνος μη συμμόρφωσης, δεν διαθέτουν ούτε καθιστούν διαθέσιμα στην αγορά ούτε εξάγουν τα σχετικά παράγωγα προϊόντα.

ε) **Απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια, δηλαδή προμήθεια από χώρες χαμηλού κινδύνου**

Οι φορείς εκμετάλλευσης που προμηθεύονται από χώρες χαμηλού κινδύνου υποχρεούνται να ασκούν δέουσα επιμέλεια σύμφωνα με το άρθρο 8, να πληρούν τις απαιτήσεις παροχής πληροφοριών του άρθρου 9 και να δημιουργούν σύστημα δέουσας επιμέλειας σύμφωνα με το άρθρο 12.

Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 13, **δεν** υποχρεούνται να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 10 και το άρθρο 11 όταν, αφού αξιολογήσουν:

i) την πολυπλοκότητα της σχετικής αλυσίδας εφοδιασμού· και

ii) τον κίνδυνο καταστρατήγησης ή ανάμειξης με προϊόντα άγνωστης προέλευσης ή προέλευσης από χώρες υψηλού ή συνήθους κινδύνου ή τμήματα αυτών,

εξακριβώσουν ότι όλα τα σχετικά βασικά και παράγωγα προϊόντα που διαθέτουν στην αγορά ή εξάγουν έχουν παραχθεί αποκλειστικά σε χώρες ή τμήματα αυτών που έχουν ταξινομηθεί ως χαμηλού κινδύνου σύμφωνα με το άρθρο 29 ([11]).

Για την απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια βάσει του άρθρου 13 δεν απαιτούνται περαιτέρω βήματα για την αξιολόγηση των πληροφοριών ή τον μετριασμό του κινδύνου, εκτός εάν, κατά τη συλλογή των πληροφοριών ή κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης που απαιτείται από το ίδιο το άρθρο 13, οι φορείς εκμετάλλευσης ενημερωθούν για σχετικές νέες πληροφορίες σύμφωνα με τις οποίες υπάρχει κίνδυνος ένα σχετικό παράγωγο προϊόν, που σκοπεύουν να διαθέσουν στην αγορά ή να εξαγάγουν, να μην συμμορφώνεται με τον κανονισμό.

Οι πολύ μικροί ή μικροί πρωτογενείς φορείς εκμετάλλευσης δεν υποχρεούνται, γενικά, να διενεργούν εκτίμηση κινδύνου και να λαμβάνουν μέτρα μετριασμού του κινδύνου, καθώς είναι εξ ορισμού φορείς εκμετάλλευσης που προμηθεύονται από χώρα χαμηλού κινδύνου, εκτός εάν περιέλθουν στην κατοχή ή σε γνώση τους πληροφορίες που υποδεικνύουν μη αμελητέο κίνδυνο όσον αφορά τη μη συμμόρφωση των σχετικών παράγωγων προϊόντων.

([11]) Σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2, η Επιτροπή θα δημοσιεύσει μέσω εκτελεστικών πράξεων κατάλογο χωρών ή τμημάτων των χωρών αυτών που παρουσιάζουν χαμηλό ή υψηλό κίνδυνο. Η πιο πρόσφατη επικαιροποίηση του καταλόγου των χωρών περιλαμβάνεται στον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2025/1093 της Επιτροπής.

στ) **Αλληλεπίδραση με την οδηγία για την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα και τον κανονισμό για την καταναγκαστική εργασία**

Η οδηγία (ΕΕ) 2024/1760 για την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα ([12]) θεσπίζει ένα γενικό οριζόντιο πλαίσιο για τη δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα για τις πολύ μεγάλες εταιρείες εντός και εκτός ΕΕ. Ο EUDR παρέχει ένα τομεακό πλαίσιο για την αποψίλωση των δασών όσον αφορά ορισμένες πτυχές της δέουσας επιμέλειας για ορισμένα προϊόντα. Η οδηγία για την εταιρική δέουσα επιμέλεια και ο EUDR έχουν διαφορετικά πεδία εφαρμογής: ενώ ο EUDR συνδέεται με οντότητες που διαθέτουν σχετικά παράγωγα προϊόντα στην αγορά της ΕΕ ή τα εξάγουν, η οδηγία για την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα εφαρμόζεται σε μεγάλες εταιρείες της ΕΕ και τρίτων χωρών που υπερβαίνουν ένα ορισμένο μέγεθος κύκλου εργασιών και αριθμού εργαζομένων.

Όταν οι ειδικοί κανόνες δέουσας επιμέλειας στο πλαίσιο του EUDR έρχονται σε σύγκρουση με τους γενικούς κανόνες της οδηγίας για την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα, οι διατάξεις του EUDR, ο οποίος αποτελεί lex specialis, υπερισχύουν των γενικών κανόνων της οδηγίας για την εταιρική δέουσα επιμέλεια (lex generalis), στον βαθμό που προβλέπουν εκτενέστερες ή ειδικότερες υποχρεώσεις που επιδιώκουν τους ίδιους στόχους. Ο κανόνας αυτός ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 της οδηγίας για την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα και ακολουθεί τις αρχές του ενωσιακού δικαίου, σύμφωνα με τις οποίες ο lex specialis υπερισχύει του lex generalis σε τέτοιες περιπτώσεις. Οι γενικές κατευθυντήριες γραμμές δέουσας επιμέλειας για τις εταιρείες στο πλαίσιο της οδηγίας για την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα θα δημοσιευτούν έως τις 26 Ιουλίου 2027. Η ημερομηνία εφαρμογής της οδηγίας για την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα είναι η 26η Ιουλίου 2029.

Ο κανονισμός σχετικά με την απαγόρευση των προϊόντων καταναγκαστικής εργασίας στην αγορά της Ένωσης ([13]) απαγορεύει στους οικονομικούς φορείς να διαθέτουν και να καθιστούν διαθέσιμα στην αγορά της Ένωσης ή να εξάγουν από την αγορά της Ένωσης προϊόντα που παράγονται με καταναγκαστική εργασία. Δεδομένου ότι εφαρμόζεται σε όλους τους οικονομικούς φορείς, εφαρμόζεται και στους οικονομικούς φορείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του EUDR. Παρότι ο κανονισμός σχετικά με την απαγόρευση των προϊόντων καταναγκαστικής εργασίας δεν επιβάλλει υποχρεώσεις δέουσας επιμέλειας στους οικονομικούς φορείς, οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας που απαιτούνται βάσει άλλης νομοθεσίας της ΕΕ, όπως η οδηγία για την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα ή ο EUDR, μπορούν να συμβάλουν στον εντοπισμό, την πρόληψη, τον μετριασμό, τον τερματισμό ή την αποκατάσταση των κινδύνων καταναγκαστικής εργασίας στις δραστηριότητες και τις αλυσίδες εφοδιασμού των οικονομικών φορέων. Για να διευκολυνθεί η συμμόρφωση με τον κανονισμό σχετικά με την απαγόρευση των προϊόντων καταναγκαστικής εργασίας, η Επιτροπή θα εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη δέουσα επιμέλεια για την αντιμετώπιση των κινδύνων καταναγκαστικής εργασίας στις αλυσίδες εφοδιασμού.

5. **ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΗ ΤΗΣ «ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΑΛΥΣΙΔΑΣ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ»**

Συναφής νομοθεσία:

EUDR — Άρθρο 8 — Δέουσα επιμέλεια· Άρθρο 9 — Απαιτήσεις παροχής πληροφοριών· Άρθρο 10 — Εκτίμηση κινδύνου· Άρθρο 11 — Μετριασμός του κινδύνου

Η «πολυπλοκότητα της σχετικής αλυσίδας εφοδιασμού» αναφέρεται ρητά ως κριτήριο εκτίμησης κινδύνου στο άρθρο 10 παράγραφος 2 στοιχείο θ) του EUDR και, ως εκ τούτου, είναι συναφής με την εκτίμηση κινδύνου και τον μετριασμό του κινδύνου στο πλαίσιο της άσκησης δέουσας επιμέλειας. Πρόκειται για ένα από τα πολλά κριτήρια για την εκτίμηση του κινδύνου και τον μετριασμό του κινδύνου στο πλαίσιο της άσκησης δέουσας επιμέλειας που προβλέπεται στο άρθρο 10 και στο άρθρο 11.

Το σκεπτικό στο οποίο βασίζεται το εν λόγω κριτήριο είναι ότι η ιχνηλάτηση των σχετικών παράγωγων προϊόντων στη χώρα παραγωγής και στα γεωτεμάχια στα οποία παρήχθησαν τα σχετικά βασικά προϊόντα μπορεί να είναι δυσκολότερη αν η αλυσίδα εφοδιασμού είναι πολύπλοκη, και αυτό αποτελεί παράγοντα ο οποίος συνδέεται με μεγαλύτερο κίνδυνο μη συμμόρφωσης. Η ασυνέπεια των σχετικών πληροφοριών και δεδομένων και τα προβλήματα απόκτησης των αναγκαίων πληροφοριών σε οποιοδήποτε σημείο της αλυσίδας εφοδιασμού είναι πιθανό να αυξάνουν τον κίνδυνο εισόδου μη συμμορφούμενων βασικών ή παράγωγων προϊόντων στην αλυσίδα εφοδιασμού. Κύριο μέλημα είναι ο βαθμός στον οποίο είναι δυνατόν να ιχνηλατηθούν τα σχετικά βασικά προϊόντα που βρέθηκαν σε σχετικό παράγωγο προϊόν έως τα γεωτεμάχια στα οποία παρήχθησαν.

Ο κίνδυνος μη συμμόρφωσης αυξάνεται αν η πολυπλοκότητα της αλυσίδας εφοδιασμού δυσχεραίνει τον προσδιορισμό των πληροφοριών που απαιτούνται βάσει του άρθρου 9 παράγραφος 1 και του άρθρου 10 παράγραφος 2 του EUDR. Η ύπαρξη μη τεκμηριωμένων σταδίων στην αλυσίδα εφοδιασμού ή οποιαδήποτε άλλη διαπίστωση που υποδηλώνει μη συμμόρφωση μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι ο κίνδυνος δεν είναι αμελητέος.

([12]) Οδηγία (ΕΕ) 2024/1760 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα, και για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 και του κανονισμού (ΕΕ) 2023/2859 (ΕΕ L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2026/470 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Φεβρουαρίου 2026, για την τροποποίηση των οδηγιών 2006/43/ΕΚ, 2013/34/ΕΕ, (ΕΕ) 2022/2464 και (ΕΕ) 2024/1760 όσον αφορά ορισμένες απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων βιωσιμότητας από τις εταιρείες και ορισμένες απαιτήσεις εταιρικής δέουσας επιμέλειας όσον αφορά τη βιωσιμότητα (ΕΕ L, 2026/470, 26.2.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2026/470/oj).

([13]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/3015 σχετικά με την απαγόρευση των προϊόντων καταναγκαστικής εργασίας στην αγορά της Ένωσης (ΕΕ L, 2024/3015, 12.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3015/oj).

Η πολυπλοκότητα της αλυσίδας εφοδιασμού αυξάνεται με τον αριθμό των μεταποιητών και των μεσαζόντων μεταξύ των γεωτεμαχίων στη χώρα παραγωγής και του φορέα εκμετάλλευσης. Η πολυπλοκότητα μπορεί επίσης να αυξηθεί όταν περισσότερα από ένα σχετικά παράγωγα προϊόντα χρησιμοποιούνται για την κατασκευή ενός νέου σχετικού παράγωγου προϊόντος ή όταν τα σχετικά βασικά προϊόντα προέρχονται από πολλές χώρες παραγωγής. Από την άλλη πλευρά, η άσκηση δέουσας επιμέλειας είναι πιθανό να είναι απλούστερη στις βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού και μια βραχεία αλυσίδα εφοδιασμού μπορεί, ιδίως στην περίπτωση της απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας σύμφωνα με το άρθρο 13, να αποτελεί παράγοντα που συμβάλλει στην απόδειξη της ύπαρξης αμελητέου κινδύνου καταστρατήγησης του κανονισμού.

Για να αξιολογηθεί η πολυπλοκότητα της αλυσίδας εφοδιασμού, οι φορείς εκμετάλλευσης μπορούν να χρησιμοποιούν τον ακόλουθο (μη εξαντλητικό) κατάλογο ερωτήσεων για τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που πρόκειται να διατεθούν ή να καταστούν διαθέσιμα στην αγορά της Ένωσης ή να εξαχθούν από αυτήν:

— Μεσολάβησαν πολλοί μεταποιητές και/ή στάδια στην αλυσίδα εφοδιασμού πριν ένα συγκεκριμένο σχετικό παράγωγο προϊόν διατεθεί ή καταστεί διαθέσιμο στην αγορά της Ένωσης ή πριν εξαχθεί απ'αυτήν;

— Το σχετικό παράγωγο προϊόν περιέχει σχετικά βασικά προϊόντα που προέρχονται από διάφορα γεωτεμάχια και/ή χώρες παραγωγής;

— Το σχετικό παράγωγο προϊόν είναι προϊόν υψηλής επεξεργασίας (το οποίο μπορεί να περιέχει πολλά άλλα σχετικά παράγωγα προϊόντα);

— Για την ξυλεία:

  — το σχετικό παράγωγο προϊόν αποτελείται από περισσότερα του ενός είδη δένδρων;

  — η ξυλεία και/ή τα προϊόντα ξυλείας αποτέλεσαν αντικείμενο εμπορίας σε περισσότερες από μία χώρες;

  — τα σχετικά μεταποιημένα προϊόντα υποβλήθηκαν σε μεταποίηση ή παρασκευή σε τρίτες χώρες πριν διατεθούν ή καταστούν διαθέσιμα στην αγορά της Ένωσης ή πριν εξαχθούν απ' αυτήν;

6. **ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ**

Συναφής νομοθεσία:

EUDR — άρθρο 2 σημείο 40) — Ορισμοί και άρθρο 3 στοιχείο β) — Απαγόρευση

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του EUDR, τα σχετικά βασικά προϊόντα και τα σχετικά παράγωγα προϊόντα διατίθενται ή καθίστανται διαθέσιμα στην αγορά ή εξάγονται μόνο εάν πληρούνται **όλες** οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

a) είναι μηδενικής αποψίλωσης·

b) **έχουν παραχθεί σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία της χώρας παραγωγής**· και

c) καλύπτονται από δήλωση δέουσας επιμέλειας ή από απλουστευμένη δήλωση·

Τα σχετικά παράγωγα προϊόντα πρέπει να πληρούν **και τα τρία κριτήρια ξεχωριστά και μεμονωμένα**· διαφορετικά, οι φορείς εκμετάλλευσης δεν τα διαθέτουν στην αγορά ούτε τα εξάγουν.

α) **Σχετική νομοθεσία της χώρας παραγωγής**

Η βάση για τον προσδιορισμό του κατά πόσον ένα σχετικό βασικό προϊόν ή ένα σχετικό παράγωγο προϊόν έχει παραχθεί σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία της χώρας παραγωγής είναι η νομοθεσία της χώρας στην οποία το βασικό προϊόν ή, στην περίπτωση παράγωγου προϊόντος, το βασικό προϊόν που περιέχεται σε σχετικό προϊόν έχει καλλιεργηθεί, υλοτομηθεί, συλλεγεί ή εκτραφεί σε σχετικά γεωτεμάχια ή, στην περίπτωση βοοειδών, σε εγκαταστάσεις.

Ο EUDR υιοθετεί μια ευέλικτη προσέγγιση απαριθμώντας ορισμένους τομείς δικαίου χωρίς να προσδιορίζει συγκεκριμένους νόμους, καθώς αυτοί διαφέρουν από χώρα σε χώρα και ενδέχεται να υπόκεινται σε τροποποιήσεις. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 40) του EUDR, μόνο οι νόμοι που ισχύουν **σχετικά με το νομικό καθεστώς της περιοχής παραγωγής** συνιστούν σχετική νομοθεσία. Αυτό σημαίνει ότι, γενικά, η σημασία των νόμων για την απαίτηση νομιμότητας του άρθρου 3 στοιχείο β) του EUDR δεν καθορίζεται από το γεγονός ότι μπορούν να εφαρμόζονται γενικά κατά τη διαδικασία παραγωγής βασικών προϊόντων ή να εφαρμόζονται στις αλυσίδες εφοδιασμού σχετικών παράγωγων προϊόντων και σχετικών βασικών προϊόντων, αλλά από το γεγονός ότι οι εν λόγω νόμοι έχουν συγκεκριμένο αντίκτυπο ή επηρεάζουν το νομικό καθεστώς της περιοχής στην οποία παράγονται τα βασικά προϊόντα.

Επιπλέον, το άρθρο 2 σημείο 40) του EUDR πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα των στόχων του EUDR, όπως ορίζονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β), πράγμα που σημαίνει ότι η νομοθεσία είναι επίσης συναφής εάν το περιεχόμενό της μπορεί να συνδεθεί άμεσα με την ανάσχεση της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών στο πλαίσιο της δέσμευσης της Ένωσης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και της απώλειας βιοποικιλότητας.

Στο άρθρο 2 σημείο 40) στοιχεία α) έως η) διευκρινίζεται περαιτέρω η σχετική νομοθεσία. Ο ακόλουθος κατάλογος παρέχει ορισμένα συγκεκριμένα παραδείγματα τα οποία είναι ενδεικτικά και δεν μπορούν να θεωρηθούν εξαντλητικά:

— *Δικαιώματα χρήσης γης*, συμπεριλαμβανομένων των νόμων για την υλοτόμηση και την παραγωγή στη γη ή για τη διαχείριση της γης, όπως:

  — νομοθεσία σχετικά με τη μεταβίβαση γης, ιδίως για γεωργικές εκτάσεις ή δάση·

  — νομοθεσία σχετικά με τη μίσθωση γης.

— *Προστασία του περιβάλλοντος*. Σύνδεση με τον στόχο για την ανάσχεση της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών, τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή την προστασία της βιοποικιλότητας υπάρχει, για παράδειγμα,

  — στη νομοθεσία για τις προστατευόμενες περιοχές·

  — στη νομοθεσία για την προστασία της φύσης και την αποκατάσταση της φύσης·

  — στη νομοθεσία για την προστασία και τη διατήρηση της άγριας ζωής και της βιοποικιλότητας·

  — στη νομοθεσία για τα απειλούμενα είδη·

  — στη νομοθεσία για την ανάπτυξη της γης.

— *Δασικοί κανόνες, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης των δασών και της διατήρησης της βιοποικιλότητας, όταν αφορούν άμεσα την υλοτομία*, όπως:

  — στη νομοθεσία για την προστασία και τη διατήρηση των δασών και την αειφόρο διαχείριση των δασών·

  — στη νομοθεσία κατά της αποψίλωσης των δασών·

  — στα δικαιώματα υλοτόμησης εντός των νομίμως δημοσιευμένων ορίων.

— *Δικαιώματα τρίτων*, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων χρήσης και ιδιοκτησίας που επηρεάζονται από την παραγωγή των σχετικών βασικών και παράγωγων προϊόντων, και των παραδοσιακών δικαιωμάτων χρήσης γης αυτοχθόνων πληθυσμών και τοπικών κοινοτήτων, τα οποία μεταξύ άλλων μπορεί να αφορούν π.χ. δικαιώματα επί ακινήτων ή δικαιώματα επικαρπίας.

— *Εργασιακά δικαιώματα* και *ανθρώπινα δικαιώματα που προστατεύονται βάσει του διεθνούς δικαίου*, τα οποία ισχύουν είτε για άτομα που βρίσκονται στον τομέα της παραγωγής σχετικών βασικών προϊόντων στον βαθμό που σχετίζονται με τον EUDR, λαμβανομένων υπόψη των στόχων του όπως ορίζονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 του EUDR, είτε για άτομα με δικαιώματα στην περιοχή παραγωγής των σχετικών βασικών ή παράγωγων προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων πληθυσμών και των τοπικών κοινοτήτων, εφόσον εφαρμόζονται ή αντικατοπτρίζονται στην αντίστοιχη εθνική νομοθεσία· για παράδειγμα, δικαιώματα σε γη, εδάφη και πόρους, δικαιώματα ιδιοκτησίας, δικαιώματα σε σχέση με συνθήκες, συμφωνίες και άλλες εποικοδομητικές ρυθμίσεις μεταξύ αυτοχθόνων πληθυσμών και κρατών.

— *Αρχή της ελεύθερης, εκ των προτέρων και εν επιγνώσει συναίνεσης (FPIC), μεταξύ άλλων όπως ορίζεται στη Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των αυτοχθόνων πληθυσμών*. Περαιτέρω καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή της αρχής FPIC παρέχεται π.χ. μέσω του Γραφείου του Ύπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, όπου σημειώνεται ότι τα κράτη πρέπει να έχουν τη συναίνεση ως στόχο της διαβούλευσης προτού αναληφθεί οποιαδήποτε από τις ακόλουθες ενέργειες:

  — υλοποίηση έργων που επηρεάζουν τα δικαιώματα των αυτοχθόνων πληθυσμών στη γη, το έδαφος και τους πόρους, συμπεριλαμβανομένης της εξόρυξης και άλλης χρήσης ή εκμετάλλευσης των πόρων·

  — μετεγκατάσταση αυτοχθόνων πληθυσμών από τη γη ή τα εδάφη τους·

  — επιστροφή ή άλλη κατάλληλη αποκατάσταση σε περίπτωση κατάσχεσης, αρπαγής, κατάληψης ή φθοράς των γαιών χωρίς την ελεύθερη, εκ των προτέρων και εν επιγνώσει συναίνεση των αυτοχθόνων πληθυσμών που τις κατείχαν.

— *Κανονισμοί για τη φορολογία, την καταπολέμηση της διαφθοράς, το εμπόριο και τα τελωνεία.*

— Εφαρμοστέα νομοθεσία σχετικά με τις σχετικές αλυσίδες εφοδιασμού που εισέρχονται ή εξέρχονται από την ενωσιακή αγορά, εάν συνδέονται ειδικά με τους στόχους του κανονισμού ή, στην περίπτωση της εμπορικής και τελωνειακής νομοθεσίας, εάν αφορούν ειδικά τους σχετικούς τομείς της γεωργικής παραγωγής ή της παραγωγής ξυλείας.

Η Επιτροπή σχεδιάζει να δημιουργήσει έως τον Δεκέμβριο του 2026 αποθετήριο της σχετικής νομοθεσίας που θα επιτρέπει στις χώρες παραγωγής να παρέχουν κατάλογο της σχετικής νομοθεσίας σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 40). Οι φορείς εκμετάλλευσης θα μπορούν να χρησιμοποιούν το αποθετήριο ως βοήθημα για την εκπλήρωση των απαιτήσεων παροχής πληροφοριών βάσει του άρθρου 9 παράγραφος 1 στοιχείο η).

β) **Δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη νομιμότητα**

Οι φορείς εκμετάλλευσης πρέπει να γνωρίζουν τη νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα από την οποία προμηθεύονται τα προϊόντα όσον αφορά το νομικό καθεστώς της περιοχής παραγωγής. Η σχετική νομοθεσία μπορεί, μεταξύ άλλων, να περιλαμβάνει:

— την εθνική και περιφερειακή νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένου του σχετικού παράγωγου δικαίου, και

— το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων των πολυμερών και διμερών συνθηκών και συμφωνιών, όπως εφαρμόζονται στο εθνικό δίκαιο με την κωδικοποίησή τους και την εφαρμογή τους, αντίστοιχα.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο η) του EUDR, οι πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των εγγράφων και των δεδομένων που αποδεικνύουν τη συμμόρφωση με την ισχύουσα νομοθεσία της χώρας παραγωγής, πρέπει να συλλέγονται στο πλαίσιο της υποχρέωσης δέουσας επιμέλειας. Στην παράγραφο 1 στοιχείο η) διευκρινίζεται περαιτέρω ότι οι πληροφορίες αυτές πρέπει να είναι επαρκώς πειστικές και επαληθεύσιμες.

Στο πλαίσιο αυτό, η φύση και η έκταση των πληροφοριών που πρέπει να συλλέγονται εξαρτώνται από τη συγκεκριμένη αλυσίδα εφοδιασμού, την περιοχή παραγωγής και τη χώρα παραγωγής. Οι φορείς εκμετάλλευσης μπορούν να χρησιμοποιούν, όπως αναφέρεται κατωτέρω, ευρύ φάσμα αξιόπιστων πηγών πληροφοριών οι οποίες, στο σύνολό τους, επιτρέπουν να συναχθεί αιτιολογημένο συμπέρασμα ότι τα σχετικά βασικά προϊόντα έχουν παραχθεί σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία της χώρας παραγωγής. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2, οι φορείς εκμετάλλευσης παρέχουν στις αρμόδιες αρχές, κατόπιν αιτήματος, τις πληροφορίες, τα έγγραφα και τα δεδομένα που συλλέγουν δυνάμει αυτού του σημείου. Για να διευκολυνθεί η επιβολή, οι φορείς εκμετάλλευσης θα πρέπει να είναι σε θέση να εξηγήσουν την παρουσία ορισμένων εγγράφων και την απουσία άλλων.

Θα πρέπει να δίνεται προτεραιότητα στη διεξοδική συλλογή αποδεικτικών στοιχείων για τις αλυσίδες εφοδιασμού, τις περιοχές παραγωγής και τις χώρες παραγωγής, όταν από την αρχική εξέταση των πληροφοριών που έχει στη διάθεσή του ο φορέας εκμετάλλευσης προκύπτει υψηλότερος κίνδυνος μη συμμόρφωσης με το άρθρο 3 στοιχείο β). Αντιθέτως, για τις αλυσίδες εφοδιασμού, τις περιοχές παραγωγής και τις χώρες παραγωγής όπου από την αρχική εξέταση των διαθέσιμων πληροφοριών προκύπτει αμελητέος κίνδυνος μη συμμόρφωσης με το άρθρο 3 στοιχείο β), οι φορείς εκμετάλλευσης δεν θα πρέπει να υποχρεούνται να διενεργούν διεξοδική συλλογή δεδομένων. Για παράδειγμα, δεν θα πρέπει να υποχρεούνται να συλλέγουν συστηματικά πλήρη νομική τεκμηρίωση για κάθε επιμέρους γεωτεμάχιο, να λαμβάνουν συγκεκριμένα είδη εγγράφων, όπως μεμονωμένους τίτλους γης, ή να καταρτίζουν εξαντλητικό κατάλογο όλων των δυνητικά σχετικών νόμων, νομικών εγγράφων ή δεδομένων.

Οι αρχικές πληροφορίες που έχει στη διάθεσή του ο φορέας εκμετάλλευσης είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες και άλλες πληροφορίες σχετικά με την περιοχή παραγωγής ή τη σχετική αλυσίδα εφοδιασμού τις οποίες γνωρίζει ο φορέας εκμετάλλευσης πριν από την άσκηση δέουσας επιμέλειας. Στο στάδιο αυτό, ο φορέας εκμετάλλευσης μπορεί, ειδικότερα, να λαμβάνει υπόψη την κατηγορία κινδύνου στην οποία κατατάσσεται η χώρα σύμφωνα με το άρθρο 29 του EUDR, καθώς και, κατά περίπτωση, πληροφορίες που δημοσιεύονται από διεθνείς οργανισμούς, όπως είναι οι παγκόσμιοι δείκτες διακυβέρνησης της Παγκόσμιας Τράπεζας, και δημόσιες εκθέσεις σχετικά με τη χώρα ή την περιοχή παραγωγής ή τις σχετικές αλυσίδες εφοδιασμού που σχετίζονται με την παραγωγή των σχετικών βασικών προϊόντων.

Η υποχρέωση συλλογής εγγράφων ή άλλων πληροφοριών εξαρτάται από τα διαφορετικά ρυθμιστικά καθεστώτα των χωρών. Ως εκ τούτου, η υποχρέωση θα πρέπει να θεωρείται ότι περιλαμβάνει, κατά περίπτωση:

— επίσημα έγγραφα που εκδίδονται από τις αρχές των χωρών, όπως π.χ. διοικητικές άδειες, για παράδειγμα από επίσημα μητρώα και πλατφόρμες που έχουν δημιουργηθεί και τελούν υπό τη διαχείριση των αρχών των χωρών·

— έγγραφα που αποδεικνύουν συμβατικές υποχρεώσεις, συμπεριλαμβανομένων συμβάσεων και συμφωνιών με αυτόχθονες πληθυσμούς ή τοπικές κοινότητες·

— συμπληρωματικές πληροφορίες που εκδίδονται από δημόσια και ιδιωτική πιστοποίηση ή άλλα συστήματα επαληθευμένα από τρίτους·

— δικαστικές αποφάσεις·

— εκτιμήσεις επιπτώσεων, σχέδια διαχείρισης, εκθέσεις περιβαλλοντικού ελέγχου.

Στις πληροφορίες αυτές περιλαμβάνονται και εκείνες σχετικά με οποιαδήποτε ρύθμιση που παρέχει το δικαίωμα χρήσης της αντίστοιχης περιοχής για τους σκοπούς της παραγωγής του σχετικού βασικού προϊόντος. Το κατά πόσον απαιτείται τίτλος κυριότητας γης ή άλλη τεκμηρίωση μιας ρύθμισης εξαρτάται από την εθνική νομοθεσία. Εάν η κατοχή τίτλου ιδιοκτησίας γης δεν απαιτείται βάσει της εθνικής νομοθεσίας για την παραγωγή και την εμπορία γεωργικών προϊόντων, δεν απαιτείται ούτε βάσει του EUDR.

Τα ακόλουθα πρόσθετα έγγραφα μπορούν επίσης να είναι χρήσιμα:

— έγγραφα που αποδεικνύουν τις εταιρικές πολιτικές και τους κώδικες δεοντολογίας·

— προαιρετική υπεύθυνη δήλωση των παραγωγών των σχετικών βασικών προϊόντων στην οποία ο παραγωγός δηλώνει ότι το προϊόν παρήχθη σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας παραγωγής,

— συμφωνίες κοινωνικής ευθύνης μεταξύ ιδιωτικών φορέων και τρίτων δικαιούχων·

— ειδικές εκθέσεις σχετικά με αξιώσεις και συγκρούσεις όσον αφορά τη γαιοκτησία και τα δικαιώματα.

Οι πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των εγγράφων και των δεδομένων, μπορούν να συλλέγονται σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των εγγράφων και των δεδομένων, πρέπει να συλλέγονται σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο η) του EUDR και για τους σκοπούς της εκτίμησης κινδύνου (άρθρο 10 του EUDR) και δεν θα πρέπει να θεωρούνται ανεξάρτητη απαίτηση, εκτός εάν το προϊόν προέρχεται εξ ολοκλήρου από χώρες χαμηλού κινδύνου ή τμήματα των χωρών αυτών. Σε περίπτωση προμήθειας εξ ολοκλήρου από χώρες χαμηλού κινδύνου ή τμήματα αυτών, σύμφωνα με το άρθρο 13 του EUDR, οι φορείς εκμετάλλευσης πρέπει να διενεργούν τα ακόλουθα στάδια περιγραφής της εκτίμησης κινδύνου μόνον εάν περιέλθουν στην κατοχή ή σε γνώση τους πληροφορίες που υποδεικνύουν κίνδυνο μη συμμόρφωσης ή καταστρατήγησης.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 1 του EUDR, οι πληροφορίες που συλλέγονται πρέπει να αξιολογούνται στο σύνολό τους, ώστε να διασφαλίζεται η ιχνηλασιμότητα και η συμμόρφωση σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού. Όλες οι πληροφορίες πρέπει να αναλύονται και να επαληθεύονται, δηλαδή οι φορείς εκμετάλλευσης πρέπει να είναι σε θέση να αξιολογούν το περιεχόμενο και την αξιοπιστία των εγγράφων που συλλέγουν και να κατανοούν τους δεσμούς μεταξύ των διαφόρων πληροφοριών σε διαφορετικά έγγραφα. Συνήθως, ο φορέας εκμετάλλευσης θα πρέπει να ελέγχει στο πλαίσιο της αξιολόγησης:

— κατά πόσον τα διάφορα έγγραφα είναι συμβατά μεταξύ τους και με άλλες διαθέσιμες πληροφορίες·

— τι ακριβώς αποδεικνύει κάθε έγγραφο·

— σε ποιο σύστημα (π.χ. έλεγχος από τις αρχές, ανεξάρτητος έλεγχος κ.λπ.) βασίζεται το έγγραφο·

— την αξιοπιστία και την εγκυρότητα κάθε εγγράφου, δηλαδή την πιθανότητα παραποίησης ή παράνομης έκδοσής του.

Οι φορείς εκμετάλλευσης θα πρέπει να λαμβάνουν εύλογα μέτρα για να βεβαιώνονται ότι τα έγγραφα αυτά είναι γνήσια, ανάλογα με την εκτίμησή τους για τη γενική κατάσταση στη χώρα παραγωγής. Στο πλαίσιο αυτό, ο φορέας εκμετάλλευσης θα πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη τον κίνδυνο διαφθοράς (π.χ. δωροδοκία, αθέμιτη σύμπραξη ή απάτη). Διάφορες πηγές παρέχουν γενικά διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με το επίπεδο διαφθοράς σε μια χώρα ή υποεθνική περιοχή, για παράδειγμα ο δείκτης αντίληψης της διαφθοράς της Διεθνούς Διαφάνειας ή άλλοι παρόμοιοι αναγνωρισμένοι διεθνείς δείκτες ή σχετικές πληροφορίες ([14]).

Σε περιπτώσεις όπου το επίπεδο διαφθοράς θεωρείται υψηλό, ενδέχεται να υπάρχει κίνδυνος τα έγγραφα να μην μπορούν να θεωρηθούν αξιόπιστα και να απαιτείται περαιτέρω επαλήθευση. Σε τέτοιες περιπτώσεις απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή κατά τον έλεγχο των εγγράφων, δεδομένου ότι ενδέχεται να υπάρχουν λόγοι αμφιβολίας για την αξιοπιστία τους.

Εκτός από τη χρήση αναγνωρισμένων διεθνών δεικτών, οι φορείς εκμετάλλευσης θα μπορούσαν να ελέγχουν καταλόγους με τις συνθήκες και τα τρωτά σημεία, συμπεριλαμβανομένων προηγούμενων αποδεικτικών στοιχείων για πρακτικές διαφθοράς, που καταδεικνύουν μεγαλύτερο κίνδυνο — και, ως εκ τούτου, απαιτούν υψηλότερο επίπεδο ελέγχου. Παραδείγματα τέτοιων πρόσθετων αποδεικτικών στοιχείων μπορεί να περιλαμβάνουν συστήματα επαληθευμένα από τρίτους (βλ. τμήμα 10 του παρόντος εγγράφου καθοδήγησης), ανεξάρτητους ή αυτοδιενεργούμενους ελέγχους ή τη χρήση τεχνολογιών/εγκληματολογικών μεθόδων για την παρακολούθηση των σχετικών παράγωγων προϊόντων, οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στην αποκάλυψη ενδείξεων διαφθοράς ή παρατυπιών.

([14]) Για τη χρήση των εν λόγω δεικτών, βλ. επίσης κεφάλαιο 4 της ανακοίνωσης της Επιτροπής της 12.2.2016, C (2016) 755 final (Έγγραφο καθοδήγησης σχετικά με τον κανονισμό της ΕΕ για την ξυλεία).

Η άσκηση δέουσας επιμέλειας από τους φορείς εκμετάλλευσης, καθώς και οι δραστηριότητες επιβολής των αρμόδιων αρχών, είναι δυνατόν να υποστηρίζονται από εργαλεία ανάλυσης δεδομένων και εργαλεία ΤΝ για την ιεράρχηση προτεραιοτήτων, τον έλεγχο της συνέπειας των εγγράφων και την επισήμανση πιθανών ανωμαλιών. Ωστόσο, η τελική ευθύνη της συμμόρφωσης εξακολουθεί να βαρύνει τους φορείς εκμετάλλευσης και τις αρμόδιες αρχές, ανεξάρτητα από τη χρήση τέτοιου είδους ψηφιακών εργαλείων.

7. **ΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ**

α) **Διευκρίνιση — Συσκευασία και υλικά συσκευασίας**

Συναφής νομοθεσία:

EUDR — Άρθρο 2 — Ορισμοί· Παράρτημα Ι του EUDR

Το παράρτημα Ι του EUDR καθορίζει τον κατάλογο των σχετικών βασικών και σχετικών παράγωγων προϊόντων, όπως ταξινομούνται στη Συνδυασμένη Ονοματολογία που παρατίθεται στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2658/87 του Συμβουλίου ([15]).

Ο κωδικός ΕΣ 4819 καλύπτει: *«Κουτιά, σάκοι, θύλακες, χωνιά και άλλες συσκευασίες από χαρτί, χαρτόνι, χαρτοβάμβακα ή επίπεδες επιφάνειες από ίνες κυτταρίνης· Είδη από χαρτόνια για γραφεία, καταστήματα ή παρόμοια»*.

— Εάν οποιοδήποτε από τα ανωτέρω αντικείμενα διατίθεται στην αγορά ή εξάγεται ως προϊόν αυτοτελώς, και όχι ως συσκευασία άλλου προϊόντος, *καλύπτεται* από τον κανονισμό και, ως εκ τούτου, ισχύουν οι υποχρεώσεις που ορίζονται στον EUDR.

— Εάν το υλικό συσκευασίας ή οι περιέκτες συσκευασίας, όπως ταξινομούνται στον κωδικό ΕΣ 4819, χρησιμοποιείται για την «υποστήριξη, προστασία ή μεταφορά» άλλου προϊόντος, *δεν* καλύπτεται από τον κανονισμό.

Ο κωδικός ΕΣ 4415 καλύπτει: *Κιβώτια κάθε μεγέθους, καφάσια, κυλίνδρους και παρόμοια είδη συσκευασίας από ξύλο· τύμπανα (τροχίσκοι) για καλώδια από ξύλο· παλέτες απλές, παλέτες-κιβώτια και άλλες επίπεδες επιφάνειες για τη φόρτωση, από ξύλο· στεφάνια παλετών από ξύλο»*.

— Εάν οποιοδήποτε από τα ανωτέρω αντικείμενα διατίθεται στην αγορά ή εξάγεται ως προϊόν αυτοτελώς, *καλύπτεται* από τον κανονισμό και, ως εκ τούτου, ισχύουν οι υποχρεώσεις που ορίζονται στον EUDR.

— Τα αντικείμενα που υπάγονται στον κωδικό 4415 και χρησιμοποιούνται *αποκλειστικά* ως υλικό συσκευασίας για την υποστήριξη, την προστασία ή τη μεταφορά άλλου προϊόντος που διατίθεται στην αγορά *δεν* καλύπτονται από τον EUDR.

Οι ίδιες εκτιμήσεις όσον αφορά τα υλικά συσκευασίας ισχύουν για τους κωδικούς ΕΣ 4401, 4405, 4416.

Στο πλαίσιο αυτών των κατηγοριών, γίνεται περαιτέρω διάκριση μεταξύ, αφενός, των υλικών συσκευασίας «μίας χρήσης» και των περιεκτών συσκευασίας και, αφετέρου, των υλικών συσκευασίας και των περιεκτών συσκευασίας που είναι σαφώς κατάλληλα για επαναλαμβανόμενη χρήση:

— το υλικό συσκευασίας μίας χρήσης και οι περιέκτες που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την υποστήριξη, την προστασία ή τη μεταφορά άλλου προϊόντος που διατίθεται στην αγορά ή εξάγεται και παρουσιάζεται με το εν λόγω προϊόν δεν καλύπτονται από τον EUDR όταν χρησιμοποιούνται για τον σκοπό αυτό.

— Τα υλικά συσκευασίας και οι περιέκτες συσκευασίας που είναι σαφώς κατάλληλα για επαναλαμβανόμενη χρήση και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την υποστήριξη, την προστασία ή τη μεταφορά άλλου προϊόντος που καθίσταται διαθέσιμο στην αγορά ή εξάγεται και παρουσιάζονται μαζί με το εν λόγω προϊόν δεν καλύπτονται από τον EUDR από τη στιγμή που χρησιμοποιούνται για τον σκοπό αυτό και έπειτα. Για παράδειγμα, οι παλέτες δεν καλύπτονται από τον EUDR εάν καταστούν εκ νέου διαθέσιμες στην αγορά ή εξαχθούν αφού χρησιμοποιηθούν για τη στήριξη, την προστασία ή τη μεταφορά άλλου προϊόντος.

([15]) Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2658/87 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1987, για τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία και το κοινό δασμολόγιο (ΕΕ L 256 της 7.9.1987, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1987/2658/oj).

Είναι απαραίτητο να γίνει μία περαιτέρω διάκριση μεταξύ της συσκευασίας που θεωρείται ότι προσδίδει σ' ένα προϊόν τον «ουσιώδη χαρακτήρα» του και της συσκευασίας που έχει διαμορφωθεί και τοποθετηθεί σε συγκεκριμένο προϊόν, αλλά δεν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του ίδιου του προϊόντος. Ο γενικός κανόνας 5 σχετικά με την ερμηνεία της Συνδυασμένης Ονοματολογίας ([16]) του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2658/87 αποσαφηνίζει τις διαφορές αυτές· παραδείγματα παρατίθενται κατωτέρω. Οι περιέκτες με «ουσιώδη χαρακτήρα» λαμβάνουν τον δικό τους κωδικό ΕΣ, ταξινομούνται ανεξάρτητα από το προϊόν που περιέχουν και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, ενώ οι περιέκτες που είναι ειδικά διαμορφωμένοι ή τοποθετημένοι για να περιέχουν συγκεκριμένα είδη λαμβάνουν τον κωδικό ΕΣ του προϊόντος που περιέχουν και εάν είναι κατάλληλοι για μακροχρόνια χρήση, παρουσιάζονται μαζί με τα είδη για τα οποία προορίζονται και είναι του είδους που συνήθως πωλείται μαζί με αυτά, τότε δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (γενικός κανόνας 5α). Συνήθεις συσκευασίες, όπως υλικά συσκευασίας και περιέκτες συσκευασίας ([7]) που περιέχουν εμπορεύματα κατατάσσονται με τα εμπορεύματα αυτά όταν είναι του τύπου που χρησιμοποιείται κανονικά για το είδος των εμπορευμάτων αυτών, δηλαδή δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (γενικός κανόνας 5β). Το χαρτί ή άλλα υλικά πρώτης συσκευασίας θα πρέπει να θεωρούνται αναπόσπαστο μέρος ενός προϊόντος εάν σκοπός τους είναι η προστασία ή η μεταφορά του.

Ωστόσο, αυτές οι πρόσθετες διακρίσεις είναι πιθανό να έχουν σημασία μόνο για ένα μικρό μέρος των εμπορευμάτων που υπόκεινται στον κανονισμό.

Συνοπτικά, τα ακόλουθα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού:

— υλικό συσκευασίας ή περιέκτες συσκευασίες που διατίθενται ή καθίστανται διαθέσιμα στην αγορά ή εξάγονται ως αυτοτελή προϊόντα·

— περιέκτες που προσδίδουν στο προϊόν τον ουσιώδη χαρακτήρα του.

Τα ακόλουθα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού:

— υλικό συσκευασίας μίας χρήσης και περιέκτες συσκευασίας που παρουσιάζονται μαζί με εμπορεύματα και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την υποστήριξη, την προστασία ή τη μεταφορά άλλου προϊόντος·

— υλικά συσκευασίας και περιέκτες συσκευασίας σαφώς κατάλληλα για επαναλαμβανόμενη χρήση που παρουσιάζονται μαζί με εμπορεύματα και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την υποστήριξη, την προστασία ή τη μεταφορά άλλου προϊόντος, από τη στιγμή που χρησιμοποιούνται για τον σκοπό αυτό και έπειτα.

β) **Αποσαφήνιση — Απόβλητα και ανακτηθέντα και ανακυκλωμένα προϊόντα**

Συναφής νομοθεσία:

EUDR — αιτιολογική σκέψη 40· Παράρτημα I του EUDR· Οδηγία 2008/98/ΕΚ, άρθρο 3 παράγραφος 1.

Οι φορείς εκμετάλλευσης, οι κατάντη φορείς εκμετάλλευσης και οι έμποροι μπορούν να χειρίζονται κατά τη διάρκεια των οικονομικών δραστηριοτήτων τους προϊόντα που έχουν ολοκληρώσει τον κύκλο ζωής τους και τα οποία διαφορετικά θα απορρίπτονταν ως απόβλητα. Ως απόβλητο νοείται κάθε ουσία ή αντικείμενο το οποίο ο κάτοχός του απορρίπτει ή προτίθεται ή υποχρεούται να απορρίψει (οδηγία 2008/98/ΕΚ, άρθρο 3 παράγραφος 1). Τα προϊόντα αυτά εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του EUDR. Επομένως, οι εν λόγω φορείς εκμετάλλευσης, κατάντη φορείς εκμετάλλευσης και έμποροι εξαιρούνται από τις υποχρεώσεις του EUDR στις περιπτώσεις αυτές.

Η απαλλαγή αυτή ισχύει για εμπορεύματα που έχουν παραχθεί εξ ολοκλήρου από υλικό το οποίο έχει ολοκληρώσει τον κύκλο ζωής του και θα είχε διαφορετικά απορριφθεί ως απόβλητο (π.χ. ξυλεία που ανακτάται από κατεδαφίσεις κτιρίων ή εμπορεύματα που κατασκευάζονται από φλούδες κόκκων καφέ).

Η απαλλαγή αυτή **δεν** ισχύει για υποπροϊόντα διαδικασίας παρασκευής που περιλαμβάνει υλικό που δεν είναι απόβλητο υπό την έννοια της ουσίας ή του αντικειμένου το οποίο ο κάτοχός του απορρίπτει ή προτίθεται ή υποχρεούται να απορρίψει.

Οι ακόλουθες ερωτήσεις και απαντήσεις αποσαφηνίζουν περιπτώσεις χρήσης στην πράξη:

Ε1: Υπόκεινται στον κανονισμό τα πλακίδια και τα πριονίδια που παράγονται ως υποπροϊόντα πριονιστηρίου;

Ναι, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κωδικού ΕΣ 4401, ο οποίος υπόκειται στον EUDR. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα πλακίδια και τα πριονίδια μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως καύσιμη ύλη και, ως εκ τούτου, δεν έχουν ολοκληρώσει τον κύκλο ζωής τους. Εξαίρεση θα ήταν τα πλακίδια/πριονίδια ξύλου που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά ως υλικό συσκευασίας για την υποστήριξη, την προστασία ή τη μεταφορά άλλου προϊόντος.

([16]) Επεξηγηματικές σημειώσεις της Συνδυασμένης Ονοματολογίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ C 119 της 29.3.2019, σ. 1).

Ε2: Τα έπιπλα που κατασκευάζονται από ξυλεία η οποία ανακτάται μετά την κατεδάφιση οικίας υπόκεινται στον κανονισμό;

Όχι, εάν τα προϊόντα αυτά κατασκευάζονται εξ ολοκλήρου από υλικό που έχει ολοκληρώσει τον κύκλο ζωής του και διαφορετικά θα είχε απορριφθεί ως απόβλητο, δεν υπόκεινται στον κανονισμό. Ωστόσο, εάν τα προϊόντα περιέχουν οποιαδήποτε ποσότητα μη ανακυκλωμένων υλικών, το μέρος αυτό υπόκειται στον κανονισμό.

Ε3: Υπόκεινται στον κανονισμό τα προϊόντα που παράγονται από ανακυκλωμένο ή ανακτημένο υλικό;

Όχι, εάν τα σχετικά παράγωγα προϊόντα κατασκευάζονται εξ ολοκλήρου από ανακυκλωμένο υλικό, δεν υπόκεινται στον EUDR. Ωστόσο, εάν τα σχετικά προϊόντα περιέχουν οποιαδήποτε ποσότητα μη ανακυκλωμένου ή μη ανακτηθέντος υλικού, όπως παρθένο χαρτοπολτό που χρησιμοποιείται στην παραγωγή χαρτιού και ξυλεία που χρησιμοποιείται για την επισκευή παλετών, η ποσότητα αυτή υπόκειται στον κανονισμό.

Ε4: Υπόκεινται στον κανονισμό οι καύσιμοι σβόλοι που παράγονται από κενά τσαμπιά καρπών φοινίκων ή κελύφη φοινικοπυρήνων;

Ναι, όταν τα κενά τσαμπιά καρπών και τα κελύφη φοινικοπυρήνων, έστω και σε μορφή σβόλων, ταξινομούνται ως υποπροϊόντα στερεών υπολειμμάτων της διαδικασίας εξαγωγής φοινικέλαιου, οι καύσιμοι σβόλοι που παράγονται από αυτά καλύπτονται από τον κωδικό ΕΣ 2306 60 στο παράρτημα Ι του EUDR. Οι καύσιμοι σβόλοι δεν υπόκεινται στον κανονισμό εάν κατασκευάζονται εξ ολοκλήρου από υλικά που ταξινομούνται ως απόβλητα.

Ε5: Υπόκεινται στον κανονισμό τα υπολείμματα αλεσμένων κόκκων καφέ που χρησιμοποιούνται σε είδη καλλωπισμού ή λίπασμα;

Όχι, αν τα υπολείμματα είναι απόβλητα από καφετέριες, για παράδειγμα, και διαφορετικά θα είχαν απορριφθεί.

Ε6: Υπόκεινται στον κανονισμό τα περιβλήματα ή οι σκελετοί αναγομωμένων επισώτρων;

Τα μεταχειρισμένα περιβλήματα και οι μεταχειρισμένοι σκελετοί ελαστικών επισώτρων, που χρησιμοποιούνται γενικά για την αναγόμωση ελαστικών επισώτρων, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, ενώ τα αναγομωμένα ελαστικά επίσωτρα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής μόνο όσον αφορά το νέο πέλμα από καουτσούκ που εφαρμόζεται στους σκελετούς και τα περιβλήματα.

Ε7: Τα σχετικά παράγωγα προϊόντα καλύπτονται από τον EUDR σε περίπτωση που παράγονται από μη σχετικά βασικά προϊόντα;

Ο κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε προϊόντα που παράγονται από μη σχετικά βασικά προϊόντα, ακόμη και αν τα εν λόγω προϊόντα παρουσιάζουν την ίδια συνδυασμένη ονοματολογία με τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που παράγονται από σχετικά βασικά προϊόντα. Ο κανονισμός εφαρμόζεται μόνο στα σχετικά παράγωγα προϊόντα που παράγονται από σχετικά βασικά προϊόντα.

Για παράδειγμα:

i) βοοειδή του γένους *Bos* και των υπογενών του: *Bos, Bibos, Novibos και Poephagus* που υπάγονται στις διακρίσεις ΕΣ 0102 21 και 0102 29 εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του EUDR, ενώ τα βουβάλια (γένος *Syncerus*) ή οι βίσωνες (γένος *Bison*) ή οποιαδήποτε άλλα ζώντα βοοειδή δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του EUDR.

ii) το φοινικέλαιο από το είδος ελαιοφοινίκων *Elaeis* spp. (συμπεριλαμβανομένου του ελαιοφοίνικα *Elaeis guineensis*) εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του EUDR, ενώ το έλαιο babassu από το γένος *Attalea* spp. (συμπεριλαμβανομένου του ελαιοφοίνικα *Attalea speciosa*) και άλλα φυτικά έλαια από άλλα είδη φοινικόδεντρων δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του EUDR·

iii) το καουτσούκ από το δέντρο *Hevea brasiliensis* εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής, αλλά τα μπαλάτα, γουταπέρκα, guayule, chicle και παρόμοια φυσικά κόμμεα που παράγονται με άλλα είδη δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του EUDR, όπως ούτε και τα προϊόντα συνθετικού καουτσούκ·

iv) τα προϊόντα ξύλου εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής, αλλά τα προϊόντα από ρατάν, μπαμπού και άλλα υλικά ξυλώδους φύσης δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του EUDR.

8. **ΤΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ**

Συναφής νομοθεσία:

EUDR — Άρθρο 12 — Δημιουργία και διατήρηση συστημάτων δέουσας επιμέλειας, υποβολή εκθέσεων και τήρηση αρχείων

Για να ασκούν τη δέουσα επιμέλεια σύμφωνα με το άρθρο 8, οι φορείς εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένων των πολύ μικρών ή μικρών πρωτογενών φορέων εκμετάλλευσης πρέπει να δημιουργούν και να επικαιροποιούν ένα πλαίσιο τεκμηρίωσης, ανάλυσης, επαλήθευσης και αναφοράς διαδικασιών και μέτρων (στο εξής: σύστημα δέουσας επιμέλειας). Στόχος της δέουσας επιμέλειας στο πλαίσιο του EUDR είναι η επίτευξη του απαιτούμενου αποτελέσματος μέσω αποδεδειγμένων συνεκτικών διαδικασιών στις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Είναι σημαντικό, σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 2, ο φορέας εκμετάλλευσης να **επανεξετάζει το οικείο σύστημα δέουσας επιμέλειας τουλάχιστον μία φορά ετησίως**, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι υπεύθυνοι ακολουθούν τις διαδικασίες που εφαρμόζονται σε αυτούς, ότι οι διαδικασίες που εφαρμόζονται είναι αποτελεσματικές, και ότι επιτυγχάνεται το απαιτούμενο αποτέλεσμα. Οι φορείς εκμετάλλευσης θα πρέπει επίσης να επικαιροποιούν το σύστημα δέουσας επιμέλειας εάν κατά τη διάρκεια της επανεξέτασης ή οποιαδήποτε άλλη στιγμή λάβουν γνώση νέων εξελίξεων που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τους στόχους του συστήματος δέουσας επιμέλειας, όπως την αποτελεσματικότητα και την πληρότητα των σταδίων ή των διαδικασιών εντός του συστήματος. Τυχόν επικαιροποιήσεις του συστήματος δέουσας επιμέλειας πρέπει να καταγράφονται και τα αρχεία να τηρούνται για 5 έτη.

Η επανεξέταση μπορεί να διενεργείται από άτομο εντός της οργάνωσης του φορέα εκμετάλλευσης (θα πρέπει να είναι ανεξάρτητο από τα άτομα που διεκπεραιώνουν τις διαδικασίες) ή από εξωτερικό φορέα. Η επανεξέταση θα πρέπει να εντοπίζει τυχόν αδυναμίες και αστοχίες και η διοίκηση του φορέα εκμετάλλευσης θα πρέπει να ορίζει προθεσμίες για την αντιμετώπισή τους.

Στην περίπτωση συστήματος δέουσας επιμέλειας για τα σχετικά παράγωγα προϊόντα, η επανεξέταση θα πρέπει, για παράδειγμα, να ελέγχει αν υπάρχουν τεκμηριωμένες διαδικασίες:

— για τη συλλογή και την καταγραφή των πληροφοριών, των δεδομένων και των εγγράφων που απαιτούνται για την απόδειξη της συμμόρφωσης·

— για την αξιολόγηση του κινδύνου του σχετικού παράγωγου προϊόντος ή οποιουδήποτε συστατικού του σχετικού παράγωγου προϊόντος που περιέχει σχετικά παράγωγα προϊόντα ή σχετικά βασικά προϊόντα που δεν είναι μηδενικής αποψίλωσης ή δεν έχουν παραχθεί σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία της χώρας παραγωγής·

— περιγραφής των προτεινόμενων δράσεων που πρέπει να αναληφθούν ανάλογα με το επίπεδο κινδύνου.

Η επανεξέταση θα πρέπει επίσης να ελέγχει αν οι υπεύθυνοι για τη διενέργεια κάθε σταδίου των διαδικασιών κατανοούν και εφαρμόζουν κάθε στάδιο, καθώς και το εάν υπάρχουν επαρκείς έλεγχοι για να διασφαλίζεται ότι οι διαδικασίες είναι αποτελεσματικές στην πράξη (δηλαδή ότι εντοπίζουν και οδηγούν στον αποκλεισμό του σχετικού παράγωγου προϊόντος που ενέχει μη αμελητέο κίνδυνο μη συμμόρφωσης). Η ορθή πρακτική υποδηλώνει ότι, για να αποδειχθεί η επανεξέταση, τεκμηριώνονται τα βήματα που ακολουθούνται και τα αποτελέσματα της επανεξέτασης.

9. **ΣΥΝΘΕΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ**

Συναφής νομοθεσία:

EUDR — Άρθρο 4 — Υποχρεώσεις των φορέων εκμετάλλευσης· Άρθρο 9 — Απαιτήσεις παροχής πληροφοριών· Άρθρο 33 — Σύστημα πληροφοριών

Οι φορείς εκμετάλλευσης, οι κατάντη φορείς εκμετάλλευσης και οι έμποροι μπορούν να εμπορεύονται σχετικά παράγωγα προϊόντα, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα I του EUDR, τα οποία περιέχουν ή παρασκευάζονται εν μέρει από άλλα σχετικά παράγωγα προϊόντα ή σχετικά βασικά προϊόντα. Στην πράξη, αυτά αναφέρονται ενίοτε ως «σύνθετα προϊόντα», αν και δεν πρόκειται για νομικό όρο που χρησιμοποιείται στον EUDR.

Ο EUDR θεσπίζει κανόνες που διασφαλίζουν ότι τα σχετικά βασικά και σχετικά παράγωγα προϊόντα που περιέχονται σε σχετικά παράγωγα προϊόντα ή από τα οποία παράγονται σχετικά παράγωγα προϊόντα προσδιορίζονται δεόντως κατά τη διάρκεια της άσκησης της δέουσας επιμέλειας από τον φορέα εκμετάλλευσης σύμφωνα με το άρθρο 8. Αυτό είναι αναγκαίο για να διασφαλιστεί ότι όλα τα σχετικά παράγωγα προϊόντα συμμορφώνονται με τον κανονισμό.

Οι φορείς εκμετάλλευσης πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις παροχής πληροφοριών που απαριθμούνται στο άρθρο 9 στο πλαίσιο της δέουσας επιμέλειας που ασκούν για τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που διαθέτουν στην αγορά ή εξάγουν. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι πολύπλοκη η ταυτοποίηση του είδους, της προέλευσης και του γεωεντοπισμού των σχετικών βασικών προϊόντων που περιέχονται στα σχετικά παράγωγα προϊόντα, ιδίως για ανασυσταθέντα προϊόντα όπως το χαρτί, οι ινοσανίδες και οι μοριοσανίδες, ή προϊόντα υψηλής επεξεργασίας, όπως διατροφικά παρασκευάσματα που περιέχουν κακάο· οι πληροφορίες αυτές, όμως, απαιτούνται για τη διάθεση στην αγορά ή την εξαγωγή των προϊόντων. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. το ενημερωτικό γράφημα για την αλυσίδα εφοδιασμού του EUDR.

Επιπλέον, κατά τη διάθεση στην ενωσιακή αγορά ή την εξαγωγή σχετικών παράγωγων προϊόντων, εάν αυτά περιέχουν ή παρασκευάζονται από άλλα σχετικά παράγωγα προϊόντα (όπως απαριθμούνται στο παράρτημα Ι του EUDR) τα οποία δεν είχαν υποβληθεί προηγουμένως σε δέουσα επιμέλεια, τότε ο φορέας εκμετάλλευσης πρέπει να ασκεί τη δέουσα επιμέλεια για τα εν λόγω μέρη του σχετικού παράγωγου προϊόντος.

Τα σύνθετα προϊόντα μπορούν να περιέχουν πολλά σχετικά παράγωγα προϊόντα σε διαφορετικά βασικά προϊόντα. Για παράδειγμα, μια πλάκα σοκολάτας (ΕΣ 1806) μπορεί να περιλαμβάνει παράγωγα προϊόντα του κακάου [σκόνη κακάου (ΕΣ 1805) και βούτυρο κακάου (ΕΣ 1804)] και φοινικέλαιο [φοινικέλαιο (ΕΣ 1511)]. Στις περιπτώσεις αυτές, ο φορέας εκμετάλλευσης που διαθέτει το προϊόν στην αγορά της ΕΕ ή το εξάγει από αυτήν θα υποχρεούται να επιδεικνύει δέουσα επιμέλεια μόνο για τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που απαριθμούνται στην κατηγορία του βασικού προϊόντος το οποίο θεωρείται σχετικό στο παράρτημα Ι του EUDR. Για παράδειγμα, για τις πλάκες σοκολάτας (ΕΣ1806), το σχετικό βασικό προϊόν που συνδέεται με αυτές είναι το κακάο. Αυτό σημαίνει ότι η υποχρέωση δέουσας επιμέλειας και οι απαιτήσεις παροχής πληροφοριών αφορούν μόνο τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που απαριθμούνται στη δεξιά στήλη του παραρτήματος Ι στην κατηγορία του σχετικού βασικού προϊόντος το οποίο περιέχεται ή έχει χρησιμοποιηθεί για την παρασκευή της πλάκας σοκολάτας, τα οποία στην προκειμένη περίπτωση είναι η σκόνη κακάου και το βούτυρο κακάου στην κατηγορία του βασικού προϊόντος κακάο.

Απαιτήσεις παροχής πληροφοριών

Στο πλαίσιο της δέουσας επιμέλειας που ασκούν σύμφωνα με το άρθρο 8, οι φορείς εκμετάλλευσης, κατά την περιγραφή των σχετικών παράγωγων προϊόντων τους σύμφωνα με τις απαιτήσεις παροχής πληροφοριών δυνάμει του άρθρου 9, πρέπει να περιλαμβάνουν τα σχετικά βασικά ή τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που περιέχουν τα σχετικά παράγωγα προϊόντά τους ή χρησιμοποιούνται για την παρασκευή των εν λόγω παράγωγων προϊόντων.

Αυτό σημαίνει ότι οι φορείς εκμετάλλευσης πρέπει να συλλέγουν πληροφορίες σχετικά με την παρουσία του σχετικού βασικού προϊόντος εντός των σχετικών παράγωγων προϊόντων που διαθέτουν στην αγορά ή εξάγουν. Οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνουν τον γεωεντοπισμό των γεωτεμαχίων ή, κατά περίπτωση, όταν πρόκειται για πολύ μικρούς ή μικρούς πρωτογενείς φορείς εκμετάλλευσης, την ταχυδρομική διεύθυνση που αντιστοιχεί στη γεωγραφική θέση των σχετικών γεωτεμαχίων ή εγκαταστάσεων, όπου παρήχθη το σχετικό βασικό προϊόν που περιέχεται στα σχετικά παράγωγα προϊόντα ή χρησιμοποιήθηκε για την παραγωγή των σχετικών παράγωγων προϊόντων, καθώς και περαιτέρω πληροφορίες σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1. Βάσει του άρθρου 9, για την εκπλήρωση των απαιτήσεων παροχής πληροφοριών γεωεντοπισμού για τα σχετικά παράγωγα προϊόντα τους, οι φορείς εκμετάλλευσης περιλαμβάνουν:

— τον γεωεντοπισμό (ή, κατά περίπτωση, όταν πρόκειται για πολύ μικρούς ή μικρούς πρωτογενείς φορείς εκμετάλλευσης, την ταχυδρομική διεύθυνση) όλων των γεωτεμαχίων όπου έχει παραχθεί το σχετικό βασικό προϊόν το οποίο περιέχεται στα σχετικά παράγωγα προϊόντα ή που έχει χρησιμοποιηθεί για την παρασκευή τους, *και*

— το εύρος ημερομηνιών ή χρόνου παραγωγής.

Όταν ένα σχετικό παράγωγο προϊόν περιέχει ή έχει παραχθεί με σχετικό βασικό προϊόν που παράγεται σε διαφορετικά γεωτεμάχια, πρέπει να παρέχεται ο γεωεντοπισμός ή, κατά περίπτωση, όταν πρόκειται για πολύ μικρούς ή μικρούς πρωτογενείς φορείς εκμετάλλευσης, η ταχυδρομική διεύθυνση όλων των διαφορετικών γεωτεμαχίων. Για τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που αποτελούνται ή έχουν παραχθεί από βοοειδή, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 29, ο γεωεντοπισμός ή, κατά περίπτωση, όταν πρόκειται για πολύ μικρούς ή μικρούς πρωτογενείς φορείς εκμετάλλευσης, η ταχυδρομική διεύθυνση αναφέρεται σε όλες τις εγκαταστάσεις ή δομές που συνδέονται με την εκτροφή των βοοειδών, συμπεριλαμβανομένου του τόπου γέννησης, των εκμεταλλεύσεων στις οποίες εκτρέφονταν —σε περίπτωση ελεύθερης εκτροφής, οποιουδήποτε περιβάλλοντος ή τόπου όπου τα ζώα διατηρούνται σε προσωρινή ή μόνιμη βάση— έως τη στιγμή της σφαγής.

Εάν υπάρχει αποψίλωση ή υποβάθμιση των δασών σε οποιοδήποτε από τα γεωτεμάχια που προσδιορίζονται για οποιοδήποτε από τα σχετικά παράγωγα προϊόντα ενός σχετικού παράγωγου προϊόντος που είναι «σύνθετο προϊόν», τότε το εν λόγω προϊόν δεν μπορεί να διατεθεί ή να καταστεί διαθέσιμο στην αγορά ή να εξαχθεί [άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο δ)].

Επιπλέον, το άρθρο 9 απαιτεί την κοινή ονομασία και την πλήρη επιστημονική ονομασία όλων των ειδών όσον αφορά τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που περιέχουν ή έχουν κατασκευαστεί με χρήση ξυλείας. Η διάταξη αυτή αναφέρεται σε όλα τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που απαριθμούνται στην κατηγορία του βασικού προϊόντος «ξύλο» στο παράρτημα Ι. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι πολύπλοκο να προσδιοριστούν όλα τα είδη εντός κάθε σχετικού συστατικού για τα σύνθετα προϊόντα υψηλής επεξεργασίας, όπως οι μοριοσανίδες ή το χαρτί. Ωστόσο, εάν τα είδη π.χ. της ξυλείας που χρησιμοποιείται για την παραγωγή του προϊόντος ποικίλλουν, ο φορέας εκμετάλλευσης θα πρέπει να παράσχει κατάλογο όλων των ειδών της ξυλείας που ενδέχεται να έχει χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή του προϊόντος ξυλείας. Τα είδη θα πρέπει να περιλαμβάνονται στον κατάλογο σύμφωνα με τη διεθνώς αποδεκτή ονοματολογία της ξυλείας (π.χ. DIN EN 13556 της 1ης Οκτωβρίου 2003 σχετικά με την «Ονοματολογία της ξυλείας που χρησιμοποιείται στην Ευρώπη»).

10. **Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗΣ ΤΡΙΤΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ**

Συναφής νομοθεσία:

EUDR — Αιτιολογική σκέψη 52· Άρθρο 10 παράγραφος 2 στοιχείο ιδ) — Εκτίμηση κινδύνου

Τα συστήματα πιστοποίησης και επαλήθευσης από τρίτους χρησιμοποιούνται συχνά για την εκπλήρωση ειδικών απαιτήσεων πελατών για σχετικά βασικά και σχετικά παράγωγα προϊόντα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει ένα πρότυπο που περιγράφει τις πρακτικές που πρέπει να εφαρμόζονται κατά την παραγωγή των πιστοποιημένων εμπορευμάτων, το οποίο περιλαμβάνει αρχές, κριτήρια και δείκτες· απαιτήσεις για τον έλεγχο της συμμόρφωσης με το πρότυπο και τη χορήγηση πιστοποιητικών· και χωριστή πιστοποίηση αλυσίδας επιτήρησης για την παροχή διασφάλισης σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού ότι ένα προϊόν περιέχει μόνο (ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, καθορισμένο ποσοστό από) πιστοποιημένο ή επαληθευμένο από τρίτους υλικό που προέρχεται από ταυτοποιημένους και πιστοποιημένους ή τρίτους επαληθευμένους παραγωγούς.

Ο EUDR αναγνωρίζει ότι η πιστοποίηση και άλλα συστήματα επαλήθευσης από τρίτους μπορούν να παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τη συμμόρφωση με τον κανονισμό όσον αφορά την εκτίμηση κινδύνου σύμφωνα με το άρθρο 10, τεκμηριώνοντας ότι τα προϊόντα είναι νόμιμα και μηδενικής αποψίλωσης. Αυτό ισχύει υπό τον όρο ότι οι πληροφορίες αυτές πληρούν τις σχετικές απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 9, όπως ορίζεται στο άρθρο 10 παράγραφος 2 στοιχείο ιδ).

Πράγματι, οι πιστοποιήσεις και τα συστήματα που επαληθεύονται από τρίτους λειτουργούν από οργανισμό που δεν συμμετέχει στην αλυσίδα παραγωγής ή εφοδιασμού του σχετικού βασικού προϊόντος. Επιπλέον, ορισμένα από τα συστήματα αυτά χρησιμοποιούνται συχνά για την επαλήθευση της τήρησης ορισμένων προτύπων ή κανόνων, αλλά δεν φθάνουν κατ' ανάγκη στην πιστοποίηση του ίδιου του προϊόντος.

Το παρόν έγγραφο καθοδήγησης απευθύνεται πρωτίστως στους συμφεροντούχους που εξετάζουν το ενδεχόμενο χρήσης συστημάτων πιστοποίησης ή συστημάτων επαλήθευσης από τρίτους, δεδομένης της δυνητικής προστιθέμενης αξίας τους όσον αφορά την παροχή συμπληρωματικών πληροφοριών, όπως σχετικά με τις συντεταγμένες γεωεντοπισμού και την υποστήριξη της εκτίμησης κινδύνου που διενεργούν οι φορείς εκμετάλλευσης στο πλαίσιο της δέουσας επιμέλειας που ασκούν, σύμφωνα με την οποία τα σχετικά παράγωγα προϊόντα είναι νόμιμα και μηδενικής αποψίλωσης. Ο EUDR δεν υποχρεώνει: 1) τις επιχειρήσεις να χρησιμοποιήσουν τα εν λόγω συστήματα, 2) τους παραγωγούς να τα υιοθετήσουν, ούτε 3) τις χώρες παραγωγής να αναπτύξουν τέτοια συστήματα. Η χρήση συστημάτων επαλήθευσης από τρίτους δεν αποτελεί νομική απαίτηση, αλλά εθελοντική απόφαση του φορέα εκμετάλλευσης. Εάν οι φορείς εκμετάλλευσης αποφασίσουν να κάνουν χρήση των εν λόγω συστημάτων, το παρόν έγγραφο καθοδήγησης έχει σχεδιαστεί για να τους βοηθήσει να αξιολογήσουν τον βαθμό στον οποίο τα εν λόγω συστήματα μπορούν να τους στηρίξουν στην εκπλήρωση των απαιτήσεων του EUDR.

Τα συστήματα πιστοποίησης και επαλήθευσης από τρίτους μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση βιώσιμων γεωργικών και δασοκομικών πρακτικών και υπεύθυνης προμήθειας, στην ενίσχυση της διαφάνειας της αλυσίδας εφοδιασμού, και στη διευκόλυνση της συμμόρφωσης. Επισημαίνεται ότι τα συστήματα υπεύθυνης δήλωσης που δεν βασίζονται σε διαδικασίες πιστοποίησης από τρίτους δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος εγγράφου καθοδήγησης και είναι, εξ ορισμού, λιγότερο ισχυρά λόγω της έλλειψης ανεξαρτησίας και αμεροληψίας.

Το παρόν έγγραφο καθοδήγησης είναι επίσης σημαντικό για τις εθνικές αρμόδιες αρχές, επειδή υπογραμμίζει ότι, ενώ τα εν λόγω συστήματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη διαδικασία εκτίμησης κινδύνου βάσει του άρθρου 10, δεν μπορούν να υποκαταστήσουν την ευθύνη του φορέα εκμετάλλευσης όσον αφορά τη δέουσα επιμέλεια σύμφωνα με το άρθρο 8. Αυτό σημαίνει ότι η χρήση τέτοιων συστημάτων δεν δημιουργεί «πράσινη λωρίδα», δεδομένου ότι ο φορέας εκμετάλλευσης εξακολουθεί να υποχρεούται να ασκεί τη δέουσα επιμέλεια και να θεωρείται υπεύθυνος εάν δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας του EUDR.

Υπάρχει μεγάλη ποικιλία συστημάτων όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής τους, τους στόχους τους, τη δομή τους και τις μεθόδους λειτουργίας τους. Μια σημαντική διάκριση είναι 1) αν βασίζονται ή όχι σε διαδικασία πιστοποίησης από τρίτους, με αποτέλεσμα την ομαδοποίησή τους σε συστήματα πιστοποίησης και επαλήθευσης από τρίτους, αφενός, και 2) σε συστήματα υπεύθυνης δήλωσης, αφετέρου. Τα συστήματα της δεύτερης κατηγορίας δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος εγγράφου καθοδήγησης και είναι, εξ ορισμού, λιγότερο ισχυρά λόγω της έλλειψης ανεξαρτησίας και αμεροληψίας.

α) **Ο ρόλος των πιστοποιήσεων και των συστημάτων επαλήθευσης από τρίτους**

Ο φορέας εκμετάλλευσης που εξετάζει το ενδεχόμενο να χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες που παρέχονται από σύστημα πιστοποίησης ή σύστημα επαλήθευσης από τρίτους στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτίμησης κινδύνου βάσει του άρθρου 10 ως αποδεικτικά στοιχεία ότι το προϊόν είναι νόμιμο και μηδενικής αποψίλωσης, θα πρέπει, σε πρώτο στάδιο, να προσδιορίσει κατά πόσον τα πρότυπα του συστήματος είναι σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του EUDR. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι φορείς εκμετάλλευσης μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν συστήματα επαλήθευσης από τρίτους ή συστήματα πιστοποίησης για τη συμμόρφωση με ορισμένες μόνο απαιτήσεις του κανονισμού.

Τα συστήματα πιστοποίησης και τα συστήματα επαλήθευσης από τρίτους απαιτούν γενικά από τους τρίτους οργανισμούς να είναι σε θέση να αποδείξουν τα προσόντα τους για τη διενέργεια αξιολογήσεων μέσω διαδικασίας διαπίστευσης που καθορίζει πρότυπα για τις δεξιότητες των ελεγκτών και τα συστήματα με τα οποία πρέπει να συμμορφώνονται οι οργανισμοί πιστοποίησης. Τα πιστοποιημένα ή επαληθευμένα προϊόντα φέρουν γενικά σήμα με την ονομασία και τον τύπο του οργανισμού πιστοποίησης ή επαλήθευσης, καθώς και τις απαιτήσεις για τη διαδικασία ελέγχου. Το σύστημα μπορεί επίσης να απαιτεί από τους εταίρους να περιλαμβάνουν τις πληροφορίες αυτές στα επίσημα έγγραφα που συνοδεύουν το φορτίο. Οι οργανισμοί αυτοί θα είναι κανονικά σε θέση να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την κάλυψη της πιστοποίησης και τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόστηκε στη χώρα παραγωγής των σχετικών παράγωγων προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων λεπτομερειών σχετικά με τη φύση και τη συχνότητα των επιτόπιων ελέγχων.

Τα συστήματα πιστοποίησης και τα συστήματα επαλήθευσης από τρίτους μπορούν να αξιολογηθούν σύμφωνα με τρία βασικά στοιχεία: 1) «τα συναφή πρότυπα», δηλ. απαίτηση λειτουργίας, πεδίο εφαρμογής, διαδικασίες, πολιτικές για επιχειρήσεις που συμμορφώνονται με αυτά τα συστήματα, 2) «την εφαρμογή από τα συστήματα», δηλ. τον βαθμό στον οποίο εφαρμόζονται τα πρότυπα, όπως με την υλοποίηση των απαραίτητων μέτρων για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης επίσης μέσω ελέγχων και 3) «τα χαρακτηριστικά εταιρικής διακυβέρνησης»/αξιολόγηση αξιοπιστίας των συστημάτων, όπως διαφάνεια, διαδικασίες διασφάλισης, εποπτεία κ.λπ. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να επανεκτιμούνται τακτικά από τον φορέα εκμετάλλευσης, ιδίως αναφορικά με τις απαιτήσεις του EUDR.

Όσον αφορά τις απαιτήσεις του EUDR, στον βαθμό που αυτό σχετίζεται με τις πληροφορίες που παρέχονται από το σύστημα πιστοποίησης ή το σύστημα επαλήθευσης από τρίτους, οι φορείς εκμετάλλευσης θα πρέπει να εξετάζουν ενδελεχώς τις ακόλουθες πτυχές των συστημάτων πιστοποίησης ή των συστημάτων επαλήθευσης από τρίτους βάσει 1) «των συναφών προτύπων»:

— εγκυρότητα, γνησιότητα και συνάφεια του πεδίου εφαρμογής της πιστοποίησης ή της επαλήθευσης από τρίτους (π.χ. αν καλύπτει τα σχετικά βασικά και τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που ρυθμίζονται από τον EUDR),

— την υπαγωγή και τη συμμόρφωση με τις σχετικές νομικές απαιτήσεις, όπως η ευθυγράμμιση με τον ορισμό της μηδενικής αποψίλωσης και η καταληκτική ημερομηνία της 31ης Δεκεμβρίου 2020, όπως ορίζεται στα άρθρα 2 και 3 του EUDR·

— την αξιολόγηση του κινδύνου μη συμμόρφωσης όσον αφορά τη νομιμότητα και τις απαιτήσεις μηδενικής αποψίλωσης του σχετικού παράγωγου προϊόντος·

— την ιχνηλασιμότητα των σχετικών παράγωγων προϊόντων, μεταξύ άλλων μέσω γεωεντοπισμού στο γεωτεμάχιο·

— τη δυνατότητα ανάμειξης υλικού γνωστής προέλευσης και άγνωστης προέλευσης εντός του μοντέλου αλυσίδας επιτήρησης (CoC) (η οποία δεν είναι αποδεκτή στο πλαίσιο του EUDR) ([17]). Ένα σχετικό παράγωγο προϊόν με πιστοποίηση CoC μπορεί επίσης να περιέχει μείγμα πιστοποιημένου και μη πιστοποιημένου υλικού από διάφορες πηγές, για το οποίο πρέπει να λαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με το κατά πόσον έχουν διενεργηθεί έλεγχοι στο μη πιστοποιημένο τμήμα και κατά πόσον οι εν λόγω έλεγχοι παρέχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία για τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του EUDR. Ως εκ τούτου, η διαδικασία δέουσας επιμέλειας πρέπει να ολοκληρώνεται για το σχετικό παράγωγο προϊόν στο σύνολό της·

— δυνατότητα χρήσης ισοζυγίου μάζας όταν τα συμμορφούμενα προϊόντα αναμειγνύονται με προϊόντα άγνωστης προέλευσης (κάτι που δεν είναι αποδεκτό βάσει του EUDR) ([18])·

— ικανότητα του συστήματος να παρέχει τις απαιτούμενες πληροφορίες συνοδευόμενες από αποδεικτικά στοιχεία που είναι «επαρκώς πειστικά και επαληθεύσιμα», όπως ορίζεται στο άρθρο 9.

Δεύτερον, στο σημείο 2) «η εφαρμογή από τα συστήματα», οι φορείς εκμετάλλευσης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη:

— την προσβασιμότητα των πληροφοριών σχετικά με τη διαχείριση του συστήματος, τη συμμετοχή των συμφεροντούχων στο σύστημα και τις συνόψεις των ελέγχων·

([17]) Ορισμένα συστήματα επιτρέπουν την πιστοποίηση όταν ένα συγκεκριμένο ποσοστό του σχετικού παράγωγου προϊόντος, το οποίο συνήθως δηλώνεται στην ετικέτα, πληροί το πλήρες πρότυπο πιστοποίησης. Στις περιπτώσεις αυτές, είναι σημαντικό ο φορέας εκμετάλλευσης να λαμβάνει πληροφορίες σχετικά με το αν έχουν διενεργηθεί έλεγχοι στο μη πιστοποιημένο τμήμα και αν παρέχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία επίσης για τη συμμόρφωση του μη πιστοποιημένου τμήματος με τον γεωεντοπισμό και το στοιχείο μηδενικής αποψίλωσης.

([18]) Ορισμένα συστήματα επιτρέπουν την πιστοποίηση όταν χρησιμοποιούνται αλυσίδες επιτήρησης ισοζυγίου μάζας. Ωστόσο, τα εν λόγω μεικτά προϊόντα δεν συμμορφώνονται με τον EUDR. Στο πλαίσιο του EUDR επιτρέπονται μόνο τα προϊόντα που συμμορφώνονται πλήρως με τα προαναφερόμενα στοιχεία, εξαιρουμένων των μεικτών προϊόντων που βασίζονται σε συγκεκριμένα ποσοστά ή σε αλυσίδες επιτήρησης ισοζυγίου μάζας.

— τη δωρεάν και δημόσια προσβάσιμη βάση δεδομένων σχετικά με τους κατόχους πιστοποίησης, το πεδίο κάλυψης, την ισχύ, την ημερομηνία αναστολής ή τερματισμού του καθεστώτος πιστοποίησης και τις σχετικές εκθέσεις ελέγχου·

— τις διαφανείς περιοδικές, τυχαίες και ανεξάρτητες εξακριβώσεις (μεταξύ άλλων μέσω ελέγχων) σχετικά με τη συμμόρφωση του συστήματος πιστοποίησης ή του συστήματος επαλήθευσης από τρίτους με τα δικά τους πρότυπα, κανόνες και διαδικασίες·

— τον έλεγχο της ποσότητας και της προέλευσης των πιστοποιημένων υλικών σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού, συμπεριλαμβανομένης, για παράδειγμα, της χρήσης ανατομικής ανάλυσης, χημικής ανάλυσης ή ανάλυσης DNA για την επαλήθευση πληροφοριών σχετικά με την ιχνηλασιμότητα του προϊόντος ή της αλυσίδας εφοδιασμού·

— αποτελεσματικούς ελέγχους για την επαλήθευση των όγκων σε όλες τις αλυσίδες εφοδιασμού ([19])·

— τη χρήση παρόμοιων σφραγίδων/δηλώσεων που αναφέρονται σε διαφορετικά είδη συστημάτων·

— υφιστάμενες τεκμηριωμένες εκθέσεις σχετικά με πιθανές ελλείψεις ή προβλήματα του οικείου συστήματος πιστοποίησης ή του συστήματος επαλήθευσης από τρίτους στις χώρες από τις οποίες κατάγονται τα σχετικά βασικά προϊόντα ή παράγωγα προϊόντα·

— υφιστάμενες τεκμηριωμένες εκθέσεις σχετικά με συγκεκριμένο παραγωγό ή έμπορο που χρησιμοποιεί το οικείο σύστημα πιστοποίησης ή το σύστημα επαλήθευσης από τρίτους.

Στο σημείο 3) «σχετικά με τη διαχείριση των συστημάτων», οι φορείς εκμετάλλευσης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία:

— ενδεχόμενες συγκρούσεις συμφερόντων·

— την έκταση και τα πορίσματα των ελέγχων σχετικά με την απάτη και τη διαφθορά·

— τη συμμόρφωση του συστήματος πιστοποίησης ή του συστήματος επαλήθευσης από τρίτους με διεθνή ή ευρωπαϊκά πρότυπα (π.χ. οι σχετικοί οδηγοί ISO)·

— τις συνέπειες και τις κυρώσεις σε περίπτωση παραβάσεων, καθώς και διορθωτικές ενέργειες, μεταξύ άλλων όσον αφορά την αναστολή της πιστοποίησης έως ότου ληφθούν διορθωτικά μέτρα, λαμβάνοντας επίσης υπόψη την ταχύτητα της διαδικασίας για την ανάκληση και την αποκατάσταση της εξουσιοδότησης έκδοσης πιστοποίησης για τα παράγωγα προϊόντα·

— τη συμπερίληψη διατάξεων σχετικά με τη συμμετοχή των συμφεροντούχων, επιτρέποντας και προωθώντας επίσης (κατά περίπτωση) τη συμμετοχή των μικροκαλλιεργητών στο σύστημα·

— τις πληροφορίες σχετικά με την ανεξαρτησία τρίτων οργανισμών που παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες πιστοποίησης ή επαλήθευσης ως διαπιστευμένοι οργανισμοί. Οι διαβεβαιώσεις ή οι δηλώσεις από το σύστημα, τους συνδεόμενους με το σύστημα ελεγκτές ή τους τρίτους ελεγκτές που προσλαμβάνονται από το σύστημα για την εκτέλεση των διαδικασιών διασφάλισης, δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μεμονωμένα ούτε να θεωρούνται οριστικές. Εφόσον είναι ευλόγως διαθέσιμες, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις άλλων σχετικών συμφεροντούχων, συμπεριλαμβανομένων των συμμετεχόντων σε συστήματα, των συνδικαλιστικών οργανώσεων, των ενώσεων εργαζομένων και μικροκαλλιεργητών, της κοινωνίας των πολιτών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων, καθώς και των τρίτων οργανισμών ελέγχου και διασφάλισης.

β) **Γενικές πληροφορίες**

Τα συστήματα πιστοποίησης και τα συστήματα επαλήθευσης από τρίτους είναι είτε δημόσια είτε ιδιωτικά, ανάλογα με το μοντέλο διαχείρισής τους, είτε τελούν υπό κρατική διαχείριση είτε όχι. Τα συστήματα αυτά μπορεί να είναι υποχρεωτικά ή προαιρετικά, ανάλογα με το αν είναι νομικά δεσμευτικά. Τα ιδιωτικά συστήματα χρησιμοποιούνται οικειοθελώς από τον φορέα εκμετάλλευσης, ενώ τα δημόσια συστήματα είναι συχνά (αν και όχι απαραίτητα) υποχρεωτικά και θεσπίζονται από τις χώρες από τις οποίες προέρχονται τα προϊόντα. Τόσο τα δημόσια όσο και τα ιδιωτικά συστήματα πιστοποίησης και τα συστήματα επαλήθευσης από τρίτους αποσκοπούν στην αναγνώριση καλών περιβαλλοντικών προτύπων μέσω της πιστοποίησης και, ως εκ τούτου, πολλά από αυτά έχουν συμβάλει σημαντικά στην αύξηση της βιωσιμότητας της γεωργικής παραγωγής παγκοσμίως.

([19]) Η πιστοποίηση αλυσίδας επιτήρησης μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως απόδειξη ότι κανένα άγνωστο ή μη επιτρεπόμενο βασικό προϊόν δεν εισέρχεται σε αλυσίδα εφοδιασμού. Η εν λόγω πιστοποίηση έχει γενικά στόχο την εξασφάλιση ότι μόνο επιτρεπόμενα βασικά και παράγωγα προϊόντα εισέρχονται στην αλυσίδα εφοδιασμού στα «κρίσιμα σημεία ελέγχου» και ότι είναι δυνατή η ιχνηλάτηση του προϊόντος όχι έως τον τόπο προέλευσης, αλλά έως το προηγούμενο σημείο επιτήρησης (που πρέπει επίσης να διαθέτει πιστοποίηση αλυσίδας επιτήρησης). Ένα προϊόν με πιστοποίηση αλυσίδας επιτήρησης μπορεί να περιέχει μείγμα πιστοποιημένου και άλλου επιτρεπόμενου υλικού από διάφορες πηγές. Κατά τη χρήση πιστοποίησης αλυσίδας επιτήρησης, ο φορέας εκμετάλλευσης θα πρέπει να διασφαλίζει ότι όλα τα υλικά συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις του EUDR και ότι οι έλεγχοι επαρκούν για τον αποκλεισμό μη συμμορφούμενων υλικών.

Ωστόσο, η εκτίμηση επιπτώσεων που προηγήθηκε του EUDR, με βάση άλλες σχετικές μελέτες, προσδιόρισε επίσης ορισμένες ανησυχίες σχετικά με τα εν λόγω συστήματα, όπως, μεταξύ άλλων, ότι έχουν διαφορετικά επίπεδα διαφάνειας και διαφορετικούς κανόνες, διαδικασίες και συστήματα διασφάλισης της ποιότητας, καθώς και σχετικά με την παρακολούθηση, τη γνωστοποίηση και την επιβολή. Στη διάρκεια των ετών λειτουργίας των συστημάτων αλυσίδας επιτήρησης, έχουν εκφραστεί επίσης ανησυχίες σχετικά με την αποτελεσματικότητα και την ακεραιότητα τους, καθώς και την ευαισθησία τους όσον αφορά την απάτη. Επιπλέον, η έλλειψη ανεξάρτητων ελέγχων αποτελεί αδυναμία ορισμένων ιδιωτικών συστημάτων. Μια ειδική μελέτη που ανατέθηκε από την Επιτροπή σχετικά με τα συστήματα πιστοποίησης και επαλήθευσης στον δασικό τομέα και για τα προϊόντα με βάση το ξύλο κατέληξε σε παρόμοια πορίσματα, επισημαίνοντας την έλλειψη διαφάνειας και τον κίνδυνο ελλιπών ή ακόμη και παραπλανητικών πληροφοριών ([20]).

Τα υποχρεωτικά συστήματα δημόσιας επαλήθευσης με δεσμευτικά μέτρα μπορούν να περιλαμβάνουν υψηλά πρότυπα, τόσο όσον αφορά την κάλυψη όσο και την εφαρμογή. Είναι σημαντικό να καλύπτουν όλους τους οικονομικούς φορείς εκμετάλλευσης σε μια χώρα (συμπεριλαμβανομένων τόσο της διάθεσης στην αγορά όσο και των εξαγωγών), ώστε να αποφεύγονται τα κενά και οι διαρροές που ενδέχεται να προκληθούν από την παρουσία οικονομικών φορέων εκμετάλλευσης που δεν καλύπτονται από το σύστημα. Μπορούν επίσης να διασφαλίσουν καλύτερη ενσωμάτωση των μικροκαλλιεργητών με την παροχή της απαραίτητης στήριξης για την αντιμετώπιση του προβλήματος του κόστους, το οποίο συχνά θεωρείται σημαντικό, καθώς στις οικονομίες κλίμακας οι ΜΜΕ βρίσκονται σε μειονεκτική θέση όσον αφορά την επίτευξη πιστοποίησης σε σύγκριση με τους μεγαλύτερους φορείς εκμετάλλευσης.

Όσον αφορά την αξιοπιστία και τη συνάφεια τόσο των ιδιωτικών όσο και των δημόσιων συστημάτων, όλα τα εφαρμοστέα στοιχεία των προτύπων τους θα πρέπει να συνάδουν (είτε στο ίδιο επίπεδο είτε σε υψηλότερο επίπεδο) με τον EUDR, ιδίως όσον αφορά τον ορισμό της μηδενικής αποψίλωσης, τις απαιτήσεις γεωεντοπισμού, καθώς και τη διαφάνεια και τη νομιμότητα της παραγωγής.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δεν περιλαμβάνουν όλα τα συστήματα πρότυπα και αξιολογήσεις σχετικά με τη νομιμότητα της παραγωγής του σχετικού βασικού προϊόντος και, ως εκ τούτου, μπορεί να είναι σκόπιμο να ελέγχεται ποιες απαιτήσεις νομιμότητας καλύπτονται από τα συστήματα, τόσο όσον αφορά τη νομοθεσία που καλύπτουν, όσο και τα κριτήρια ή τους δείκτες που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης. Για παράδειγμα, τα συστήματα μπορεί να διαφέρουν ως προς τους ορισμούς του τι πρέπει να θεωρείται συναφής «νόμος» ή «νόμιμο» στη χώρα παραγωγής ή των δεικτών που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση των κινδύνων παρανομίας.

Η εσωτερική λήψη αποφάσεων και διακυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένης της άμεσης συμμετοχής φορέων της αλυσίδας εφοδιασμού που αναζητούν και κατέχουν πιστοποίηση ή αποκτούν και χρησιμοποιούν πιστοποιημένα προϊόντα για την κάλυψη των απαιτήσεων των πελατών, αποτελούν επίσης στοιχεία που έχουν επιπτώσεις στην εφαρμογή, την επιβολή και την αξιοπιστία κάθε σχετικού συστήματος.

Για την περαιτέρω διευκόλυνση του εμπορίου και της συμμόρφωσης με τον EUDR, θα δημιουργηθεί αποθετήριο συστημάτων πιστοποίησης μέσω του οποίου θα παρέχονται με διαφάνεια πληροφορίες σχετικά με το πεδίο εφαρμογής των υφιστάμενων συστημάτων και στο οποίο θα μπορούν να ανατρέχουν οι οικονομικοί φορείς εκμετάλλευσης κατά την άσκηση της δέουσας επιμέλειας για τη διάθεση και τη διαθεσιμότητα προϊόντων στην αγορά της ΕΕ, καθώς και οι αρμόδιες αρχές κατά τη διενέργεια των σχετικών ελέγχων.

Για την περαιτέρω εξέταση συναφών στοιχείων όλων των μορφών πιστοποίησης και επαλήθευσης από τρίτους, βλ. την εκτίμηση επιπτώσεων της Επιτροπής ([21]), τις κατευθυντήριες γραμμές βέλτιστης πρακτικής της ΕΕ για τα εθελοντικά συστήματα πιστοποίησης γεωργικών προϊόντων και τροφίμων ([22]) και τα πορίσματα της μελέτης της Επιτροπής σχετικά με τα συστήματα πιστοποίησης και επαλήθευσης στον δασικό τομέα και για τα προϊόντα με βάση το ξύλο ([23]).

11. **ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΧΡΗΣΗ**

1. **Εισαγωγή**

Το άρθρο 3 στοιχείο α) του EUDR απαγορεύει τη διάθεση και τη διαθεσιμότητα στην αγορά της Ένωσης ή την εξαγωγή από την αγορά της Ένωσης σχετικών βασικών προϊόντων και σχετικών παράγωγων προϊόντων, εκτός εάν είναι μηδενικής αποψίλωσης. Το άρθρο 2 σημείο 13) στοιχείο α) ορίζει ως «μηδενικής αποψίλωσης» τα σχετικά παράγωγα προϊόντα τα οποία περιέχουν, έχουν τραφεί ή έχουν κατασκευαστεί ή παρασκευαστεί χρησιμοποιώντας σχετικά βασικά προϊόντα που έχουν παραχθεί σε γη η οποία δεν έχει υποστεί αποψίλωση δασών μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2020 ([24]). Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 3), «αποψίλωση δασών» είναι η ανθρωπογενής ή μη ανθρωπογενής μετατροπή δασών σε γεωργική χρήση.

([20]) Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: Study on Certification and Verification Schemes in the Forest Sector and for Wood-based Products (Μελέτη σχετικά με τα συστήματα πιστοποίησης και επαλήθευσης στον δασικό τομέα και για τα προϊόντα ξυλείας), Υπηρεσία Εκδόσεων της ΕΕ, 2021.

([21]) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, SWD(2021) 326 final.

([22]) ΕΕ C 341 της 16.12.2010, σ. 5.

([23]) Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: Study on Certification and Verification Schemes in the Forest Sector and for Wood-based Products (Μελέτη σχετικά με τα συστήματα πιστοποίησης και επαλήθευσης στον δασικό τομέα και για τα προϊόντα ξυλείας), Υπηρεσία Εκδόσεων της ΕΕ, 2021.

([24]) Το άλλο στοιχείο της «μηδενικής αποψίλωσης» στο άρθρο 2 σημείο 13) στοιχείο β), το οποίο ορίζει ότι τα σχετικά παράγωγα προϊόντα που εμπεριέχουν ή έχουν κατασκευαστεί ή παρασκευαστεί χρησιμοποιώντας ξυλεία που έχει υλοτομηθεί χωρίς να προκληθεί υποβάθμιση δασών, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κεφαλαίου, το οποίο αφορά ειδικά τον ορισμό της γεωργικής χρήσης.

Στην αιτιολογική σκέψη 36 εξηγείται ότι η Επιτροπή θα πρέπει να εκπονήσει κατευθυντήριες γραμμές προκειμένου να αποσαφηνιστεί η ερμηνεία του ορισμού αυτού, ιδίως σχετικά με τη μετατροπή δασών σε εκτάσεις που δεν προορίζονται για γεωργική χρήση. Η αιτιολογική σκέψη 31 του κανονισμού για την αποκατάσταση της φύσης ([25]) αναφέρεται επίσης στις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές.

Ως εκ τούτου, οι κύριοι στόχοι του παρόντος κεφαλαίου είναι οι εξής:

— να αποσαφηνίσει τον ορισμό του δάσους, τη μέτρηση των τεχνικών παραμέτρων που χρησιμοποιούνται για τον ορισμό του «δάσους» στο πλαίσιο του EUDR όσον αφορά την έκταση, το μέσο ύψος και τη συγκόμωση, ιδίως σε περιπτώσεις όπου δένδρα συνορεύουν ή αλληλεπικαλύπτονται με γεωργικές εκτάσεις (τμήμα 3)·

— να αποσαφηνίσει την έννοια των όρων «γεωργικές εκτάσεις σε αγρανάπαυση» και «γεωργικές φυτείες» που αναφέρονται στο άρθρο 2 σημείο 5) του EUDR, ιδίως τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι γεωργικές εκτάσεις, οι οποίες π.χ. έχουν τεθεί σε αγρανάπαυση ή είναι υπό προσωρινή αγρανάπαυση ή χρησιμοποιούνται για ορισμένα φυτώρια, παραμένουν υπό «γεωργική χρήση» για τους σκοπούς του άρθρου 2, ανεξάρτητα από τα χαρακτηριστικά της γης, προκειμένου να αποσαφηνιστούν οι όροι για τη μετατροπή των δασών σε γεωργική έκταση (τμήματα 3 και 4)·

— για την παροχή καθοδήγησης σχετικά με τις περιστάσεις υπό τις οποίες, παρά την παρατηρούμενη δενδροκάλυψη μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2020 (καταληκτική ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 13) του EUDR), η έκταση θα πρέπει να θεωρείται ότι είναι υπό «γεωργική χρήση» (τμήμα 4)·

— για να αποσαφηνιστούν καταστάσεις στις οποίες μια έκταση που εμπίπτει στον ορισμό του «δάσους» δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι μετατρέπεται σε έκταση υπό «γεωργική χρήση» αλλά σε άλλες χρήσεις γης, ιδίως:

  — σε άλλες χρήσεις γης για την πρόληψη, την ελαχιστοποίηση, τον μετριασμό ή την αντιστροφή των δυσμενών επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα από την εισαγωγή και την εξάπλωση χωροκατακτητικών ξένων ειδών, ή

  — σε ημιφυσικούς οικοτόπους που υπόκεινται σε εκτεταμένη διαχείριση (π.χ. με οικολογική βοσκή), όπως απαιτείται από σχέδιο διατήρησης ή αποκατάστασης για την εφαρμογή των υποχρεώσεων που απορρέουν από διεθνείς συμβάσεις για την προστασία και την αποκατάσταση της φύσης και της βιοποικιλότητας, ή

  — για την πρόληψη δασικών πυρκαγιών ή για την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (τμήματα 2 και 4.α)·

— να παράσχει ερμηνεία της «γεωργικής χρήσης» στο πλαίσιο του EUDR, λαμβάνοντας υπόψη τους ορισμούς που καθορίζονται στις ισχύουσες νομοθεσίες της ΕΕ και τις επεξηγηματικές σημειώσεις που έχουν συμφωνηθεί σε διεθνές επίπεδο (τμήματα 4, 4.γ και 4.δ)·

— να αποσαφηνίσει τις συνδυασμένες και συνεργειακές χρήσεις περιοχών με δενδροκάλυψη που εμπίπτουν στους ορισμούς του EUDR, όπως αγροδασικά, γεωργοδασοκομικά, δασολιβαδικά και αγροδασολιβαδικά συστήματα (τμήμα 4.δ)·

— να αποσαφηνίσει διαφορετικούς τύπους χρήσης γης στην ίδια έκταση, καθώς και τη χρήση κτηματολογικών χαρτών και κτηματολογίων (τμήμα 5).

2. **Αποσαφήνιση της μετατροπής δάσους σε εκτάσεις που δεν προορίζονται για γεωργική χρήση**

Συναφής νομοθεσία:

EUDR — Αιτιολογική σκέψη 36, άρθρο 2 σημεία 3), 5), 13) — Ορισμοί· άρθρο 3 στοιχείο α) — Απαγόρευση

Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 3) του EUDR, ως «αποψίλωση» νοείται η ανθρωπογενής ή μη ανθρωπογενής μετατροπή δασών σε γεωργική χρήση και θα πρέπει να νοείται ως αλλαγή στη χρήση της γης από «δάσος» όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 4) της EUDR (που εξετάζεται λεπτομερώς στο τμήμα 3) σε «γεωργική χρήση», όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 5) του EUDR (που εξετάζεται λεπτομερώς στα τμήματα 4, 4.γ και 4.δ). Στο πλαίσιο αυτό, η έκταση της μετατροπής σε γεωργική χρήση είναι άνευ σημασίας και, εάν η αποψίλωση των δασών συνέβη μετά την 31 Δεκεμβρίου 2020, η μετατροπή αυτή καθιστά μη συμμορφούμενο το βασικό προϊόν που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής.

Ο χαρακτηρισμός μιας έκτασης ως «αποψιλωμένης» βασίζεται στο αντικειμενικό κριτήριο του κατά πόσον το δάσος έχει μετατραπεί για συγκεκριμένη χρήση και σκοπό, το οποίο είναι ανεξάρτητο από τη νομικά καταχωρισμένη χρήση και τα γεωγραφικά όρια του γεωτεμαχίου ή από το ζήτημα του ποιος ή τι αποτελεί την αιτία της αποψίλωσης των δασών.

([25]) ΕΕ L, 2024/1991, 29.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj.

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, η μετατροπή δασών σε άλλες χρήσεις γης που δεν εμπίπτουν στον ορισμό της «γεωργικής χρήσης» σημαίνει ότι η μετατροπή αυτή δεν εμπίπτει στον ορισμό της «αποψίλωσης δασών» (βλ. λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τη «γεωργική χρήση» στο τμήμα 4). Σε αυτές περιλαμβάνονται η μετατροπή των δασών σε περιοχές αστικών υποδομών, όπως οι γραμμές ηλεκτρικής ενέργειας, οι δρόμοι, οι πόλεις και οι οικισμοί, για μη γεωργικές βιομηχανικές εγκαταστάσεις ή για την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Επίσης, η μετατροπή δασικών εκτάσεων δεν εμπίπτει στον ορισμό της «αποψίλωσης» του EUDR εάν ο πρωταρχικός σκοπός της μετατροπής και της επακόλουθης χρήσης γης δεν είναι η γεωργική χρήση, αλλά π.χ. η ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η βιομηχανική χρήση, η αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, η πρόληψη δασικών πυρκαγιών, η καλή μεταχείριση των ζώων σε ακραίες κλιματικές συνθήκες ή η διαχείριση χωροκατακτητικών ξένων ειδών. Παρεπόμενες γεωργικές δραστηριότητες μπορούν να ασκούνται όταν είναι απαραίτητες για τη στήριξη του πρωταρχικού σκοπού της μετατροπής και της χρήσης γης μετά τη μετατροπή (βλ. τμήμα 4.α) ή όταν η γεωργική δραστηριότητα δεν μεταβάλλει την κυρίαρχη χρήση του δάσους (βλ. τμήμα 4.β).

Η ευθύνη για την εφαρμογή των διατάξεων εναπόκειται στα κράτη μέλη. Κατά την εφαρμογή αυτών των κατευθυντήριων γραμμών σε μεμονωμένες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι ειδικές περιστάσεις κάθε περίπτωσης, καθώς και οι σχετικές διατάξεις της Συνθήκης. Σε περιπτώσεις όπου οι δραστηριότητες είναι αμελητέες, δεδομένων όλων των περιστάσεων που διακυβεύονται, θα πρέπει να τηρείται η αρχή της αναλογικότητας.

3. **Ορισμός του «δάσους»**

Συναφής νομοθεσία:

EUDR — Άρθρο 2 σημείο 4) — Ορισμοί

Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 4) του EUDR, μια περιοχή θεωρείται «δάσος» εάν ισχύουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

— **Περιοχή εκτεινόμενη σε έκταση μεγαλύτερη του 0,5 εκταρίου** — Αυτό σημαίνει ότι η έκταση των δένδρων που περιγράφεται από την περίμετρο της συγκόμωσης φθάνει ή υπερβαίνει τα 0,5 εκτάρια.

— **Δένδρα υψηλότερα των 5 μέτρων** — Αυτό σημαίνει ότι οι κορυφές των δένδρων φθάνουν το μέσο ύψος των 5 μέτρων ή περισσότερο.

— **Συγκόμωση μεγαλύτερη του 10 %** — Αυτό σημαίνει ότι η αναλογία της συγκόμωσης των δένδρων που σχηματίζουν τη δασοσυστάδα προς την περιοχή που καταλαμβάνει η δασοσυστάδα υπερβαίνει το 10 %.

— **Δένδρα που μπορούν να φθάσουν τα όρια αυτά επιτόπου** — Αυτό σημαίνει περιοχές με δένδρα μικρής ηλικίας που δεν έχουν φτάσει ακόμη, αλλά αναμένεται να φτάσουν το 10 % της συγκόμωσης, και ύψος 5 μέτρων. Περιλαμβάνονται ιδίως περιοχές που προσωρινά δεν καλύπτονται από δένδρα λόγω αποψίλωσης στο πλαίσιο πρακτικής δασικής διαχείρισης ή φυσικών καταστροφών και οι οποίες αναμένεται να αναγεννηθούν.

— **Εξαιρουμένης γης που κατά κύριο λόγο έχει γεωργική ή αστική χρήση γης** — Αυτό σημαίνει ότι το δάσος καθορίζεται τόσο από την παρουσία δένδρων όσο και από την απουσία άλλης κυρίαρχης χρήσης γης (βλ. κατωτέρω, καθώς και τμήμα 4).

Τα χαρακτηριστικά της εκτεινόμενης περιοχής, του μέσου ύψους και της συγκόμωσης πρέπει να υπάρχουν ή να μπορούν να φθάσουν τα όρια αυτά επί τόπου ταυτόχρονα.

Στο πλαίσιο της EUDR, η «**αστική χρήση γης**» θα πρέπει να θεωρείται ότι κυριαρχεί, για παράδειγμα, στην περίπτωση πάρκων και κήπων σε αστικές περιοχές, ανεξάρτητα από το αν συμπληρώνονται τα όρια του ορισμού των δασών. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την κυρίαρχη «**γεωργική χρήση**», βλ. τμήμα 4.

Υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται τα χαρακτηριστικά του ορισμού, η έκταση του «δάσους» περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων:

— περιοχές που περιβάλλονται από δάση ή συνδέονται αυστηρά με αυτά και χρησιμοποιούνται για τη δασοκομία, όπως δασικές οδοί, αντιπυρικές ζώνες και άλλες μικρές ανοικτές περιοχές, εκτός εάν έχουν οριοθετηθεί σε ιδία ατομική ακίνητη περιουσία·

— εκτάσεις που έχουν εγκαταλειφθεί γενικά για περισσότερα από 10 έτη με αναγέννηση δένδρων που πληρούν τα κριτήρια του «δάσους» (βλ. σε σχέση με τις «εκτάσεις σε αγρανάπαυση και εκτάσεις υπό προσωρινή αγρανάπαυση» στο τμήμα 4)·

— μαγκρόβια βλάστηση σε παλιρροϊκές ζώνες, ανεξάρτητα από το αν η περιοχή αυτή έχει χαρακτηριστεί ως χερσαία έκταση ή όχι·

— φυτώρια δασικών ειδών που καλλιεργούνται εντός δασικής περιοχής για την κάλυψη των αναγκών των ιδιοκτητών δασών·

— περιοχές εκτός των νομίμως καθορισμένων δασικών εκτάσεων που πληρούν τα κριτήρια του ορισμού του «δάσους».

Από τον ορισμό του «δάσους» εξαιρούνται οι δασοσυστάδες σε συστήματα γεωργικής παραγωγής. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τμήματα 4.γ και 4.δ.

4. **Ορισμός της «γεωργικής χρήσης» και εξαιρέσεις**

Συναφής νομοθεσία: *EUDR — Άρθρο 2 σημείο 5) — Ορισμοί*

Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 5) του EUDR, μια έκταση θεωρείται ότι τελεί υπό «γεωργική χρήση» εάν ο σκοπός της χρήσης γης είναι η γεωργία.

α) *Αποσαφήνιση του σκοπού της γεωργίας*

Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 5), η γη χρησιμοποιείται για τη γεωργία (μεταξύ άλλων) στις εξής περιπτώσεις:

— γεωργικές φυτείες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 6) του EUDR. Για πιο συγκεκριμένες οδηγίες σχετικά με τις «γεωργικές φυτείες», βλ. τμήμα 4.γ·

— γεωργικές εκτάσεις σε αγρανάπαυση — Οι γεωργικές εκτάσεις σε αγρανάπαυση θα πρέπει να εξετάζονται σε συνδυασμό με τις «εκτάσεις υπό προσωρινή αγρανάπαυση», όπως αναλύεται κατωτέρω στο παρόν τμήμα·

— κτηνοτροφικές περιοχές — Περιλαμβάνονται εκτάσεις με προσωρινούς ή μόνιμους βοσκότοπους και κτίρια αγροκτημάτων για την εκτροφή και τη στέγαση ζώων.

Πρέπει να σημειωθεί ότι οι κατηγορίες «γεωργική φυτεία», «γεωργική έκταση σε αγρανάπαυση» και «κτηνοτροφική περιοχή» αποτελούν μη εξαντλητικό κατάλογο παραδειγμάτων «γεωργικής χρήσης».

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, η γη που χρησιμοποιείται για γεωργικούς σκοπούς θα πρέπει να θεωρείται ότι καλύπτει τις ακόλουθες κατηγορίες χρήσεων γης:

— Γη για προσωρινές καλλιέργειες, δηλαδή όλες οι εκτάσεις που χρησιμοποιούνται για καλλιέργειες με βλαστικό κύκλο συνήθως μικρότερο του ενός έτους, συμπεριλαμβανομένων των πολυετών προσωρινών καλλιεργειών.

— Γη για προσωρινούς λειμώνες και βοσκότοπους, δηλαδή γη που καλλιεργείται με ποώδη κτηνοτροφικά φυτά ή αγρωστώδη για χορτοκοπή ή βοσκότοπους για περίοδο μικρότερη των πέντε συνεχών ετών.

— Γη σε αγρανάπαυση ή γη υπό προσωρινή αγρανάπαυση, δηλαδή γεωργική γη σε παρατεταμένη ανάπαυση πριν από την επανακαλλιέργεια, την ποιμενική εκμετάλλευση ή τη χρήση για άλλες γεωργικές δραστηριότητες. Μπορεί, δηλαδή, να αποτελεί μέρος του συστήματος αμειψισποράς των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ή για θεμιτούς λόγους ή λόγω εξαιρετικών περιστάσεων, όπως η ένοπλη σύρραξη, οι ζημίες λόγω πλημμύρας, η έλλειψη νερού, η μη διαθεσιμότητα εισροών, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών, κοινωνικών (ασθένεια, προβλήματα διαδοχής) ή νομικών λόγων (δικαστικές διαφορές κ.λπ.). Σημείωση: Η γη σε αγρανάπαυση ή υπό προσωρινή αγρανάπαυση θα πρέπει να θεωρείται ότι παραμένει υπό «γεωργική χρήση» κατά κανόνα για [δέκα] έτη. Ωστόσο, μπορεί να θεωρηθεί ότι οι περιοχές αυτές παραμένουν υπό «γεωργική χρήση» για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από την εν λόγω περίοδο, εάν αποδειχθεί ότι οι γεωργικές δραστηριότητες δεν θα μπορούσαν να συνεχιστούν για έναν από τους προαναφερθέντες λόγους. Η αιτιολογία πρέπει να καλύπτει ολόκληρη την περίοδο κατά την οποία η γη τέθηκε σε αγρανάπαυση ή υπό προσωρινή αγρανάπαυση. Εάν αυτό αποδειχθεί, η γη θα πρέπει να θεωρείται ότι χρησιμοποιείται συνεχώς για γεωργική χρήση, εκτός εάν ορίζεται επίσημα ως δάσος από την εθνική νομοθεσία.

— Γη με μόνιμες καλλιέργειες, δηλαδή γη με μακροπρόθεσμες καλλιέργειες οι οποίες δεν χρειάζεται να αναφυτευτούν για αρκετά έτη, συνήθως για πέντε έτη ή περισσότερο. Η γη με μόνιμες καλλιέργειες περιλαμβάνει επίσης τη γη που χρησιμοποιείται για μόνιμες καλλιέργειες υπό στέγαστρα, η οποία περιγράφεται στο τμήμα 4.β.

— Γη για μόνιμους λειμώνες και βοσκοτόπους, δηλαδή γη που χρησιμοποιείται για περισσότερα από πέντε συνεχόμενα έτη για ζώα βοσκής ή για καλλιέργεια κτηνοτροφικών φυτών, μέσω καλλιέργειας ή με φυσικό τρόπο.

— Γη με κτίρια αγροκτημάτων και αγροκτήματα, δηλαδή εκτάσεις που καταλαμβάνονται από κτίρια γεωργικών εκμεταλλεύσεων (υπόστεγα, αχυρώνες, αποθήκες, σιλό), κτίρια για ζωική παραγωγή (στάβλοι, βουστάσια, ποιμνιοστάσια, ορνιθώνες) και αγροκτήματα.

— Όταν μπορεί να αποδειχθεί με επαρκώς πειστικά στοιχεία τόσο ότι i) ένα γεωτεμάχιο τελούσε υπό «γεωργική χρήση», όπως περιγράφεται ανωτέρω πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2020 όσο και ότι ii) ένας παραγωγός αποφάσισε να φυτεύσει πρεμνοφυή δάση μικρού περίτροπου χρόνου ή να δεσμεύσει τη γη για προσωρινή δάσωση πριν από την εν λόγω ημερομηνία ή μετά την εν λόγω ημερομηνία και η εν λόγω γη δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής σχεδίου διαχείρισης δασών ή νομοθεσίας που απαιτεί διαχείριση δασών ή προστασία δασών στο εν λόγω γεωτεμάχιο, το εν λόγω γεωτεμάχιο θεωρείται ότι παραμένει σε γεωργική χρήση για τους σκοπούς του EUDR και ο παραγωγός μπορεί να συνεχίσει τη γεωργική δραστηριότητα στο εν λόγω γεωτεμάχιο.

— Στις προαναφερθείσες κατηγορίες χρήσης γεωργικής γης μπορούν επίσης να περιλαμβάνονται εκτάσεις που καλύπτονται από στοιχεία του τοπίου για λόγους βιοποικιλότητας ή για περιβαλλοντικούς λόγους.

Αποκατάσταση, διαχείριση χωροκατακτητικών ειδών, πρόληψη δασικών πυρκαγιών, καλή μεταχείριση των ζώων, ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Γη η οποία έχει υποστεί μετατροπή για έναν ή περισσότερους από τους πρωταρχικούς σκοπούς που παρατίθενται κατωτέρω **δεν** θα πρέπει να θεωρείται ότι έχει μετατραπεί σε έκταση υπό γεωργική χρήση εάν η μετατροπή έχει πραγματοποιηθεί με σκοπό:

— να προλαμβάνονται, να ελαχιστοποιούνται, να μετριάζονται ή να αντιστρέφονται οι δυσμενείς επιπτώσεις της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών στη βιοποικιλότητα, εάν περιορίζεται στα απολύτως αναγκαία και υποστηρίζεται από σχέδια πρόληψης, σχέδια διαχείρισης ή επίσημες εντολές, ή

— να προλαμβάνεται ή να ελαχιστοποιείται και να μετριάζεται ο κίνδυνος δασικών πυρκαγιών, εάν περιορίζεται στα απολύτως αναγκαία και υποστηρίζεται από σχέδια πρόληψης πυρκαγιών, σχέδια διαχείρισης δασών ή επίσημες εντολές, ή

— να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τη νομοθεσία για την καλή μεταχείριση των ζώων όταν η ανέγερση δομών (μόνιμων και μη μόνιμων) για τη στέγαση ζώων είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της καλής διαβίωσής τους και περιορίζεται στην ελάχιστη αναγκαία έκταση για την κατασκευή, και όταν η δραστηριότητα αυτή δεν επηρεάζει την κατηγοριοποίηση των γύρω περιοχών ως δασών, ή

— να διασφαλίζεται η αποκατάσταση και η επακόλουθη διαχείριση της διατήρησης οικοσυστημάτων υψηλής αξίας βιοποικιλότητας (όπως, για παράδειγμα, ορισμένων τύπων ερεικώνων, υγροτόπων ή χορτολιβαδικών εκτάσεων), εάν απαιτείται από σχέδιο διατήρησης ή αποκατάστασης (για παράδειγμα, σχέδιο διαχείρισης προστατευόμενης περιοχής ή εθνικό ή περιφερειακό σχέδιο αποκατάστασης της φύσης), εφαρμόζοντας υποχρεώσεις που απορρέουν από παγκόσμιες πολυμερείς συμφωνίες για την προστασία και την αποκατάσταση της φύσης και της βιοποικιλότητας, όπως η σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα και το παγκόσμιο πλαίσιο για τη βιοποικιλότητα Κουνμίνγκ-Μόντρεαλ, ή

— την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (π.χ. μέσω της δημιουργίας αιολικών πάρκων, φωτοβολταϊκών),

ακόμη και αν παρεπόμενες γεωργικές δραστηριότητες μπορούν να λάβουν χώρα όταν είναι απαραίτητες για τη στήριξη του πρωταρχικού σκοπού τη μετατροπής και της χρήσης γης μετά τη μετατροπή.

β) *Αποσαφήνιση της κυρίαρχης χρήσης γης*

Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 4), σε περίπτωση που η κύρια χρήση γης είναι η γεωργία, τότε η γη δεν εμπίπτει στον ορισμό του «δάσους».

Στο πλαίσιο του EUDR, για τους σκοπούς των εξαιρέσεων που αναφέρονται στον ορισμό του «δάσους» στο άρθρο 2 σημείο 4), η «**γεωργική χρήση**» θα πρέπει να θεωρείται ότι υπερισχύει στον ακόλουθο μη εξαντλητικό κατάλογο περιπτώσεων:

— Εποχική (π.χ. θερινή βόσκηση) ή προσωρινή δασολιβαδική βόσκηση σε εκτάσεις καλυπτόμενες από δένδρα που δεν εμπίπτουν στην κατηγορία των πρωτογενών δασών (π.χ. σε ημιφυσικούς βοσκότοπους ή σε φυσικούς βοσκότοπους με μεταβαλλόμενη δενδροκάλυψη).

— Εάν, λόγω των κλιματικών συνθηκών (π.χ. προσωρινή χιονοκάλυψη), οι δασολιβαδικές ή γεωργοδασοκομικές πρακτικές περιορίζονται σε συγκεκριμένη περίοδο του έτους, μπορούν να θεωρηθούν ως η κυρίαρχη χρήση τους.

— Δημιουργία προστατευτικών ομάδων δένδρων για διάφορους περιβαλλοντικούς σκοπούς ή για σκοπούς βιοποικιλότητας σε μια περιοχή κυρίως γεωργικής χρήσης (π.χ. βόσκηση), ακόμη και αν η έκταση φτάνει τα κατώτατα όρια του ορισμού του «δάσους».

Οι περιπτώσεις αυτές διαφέρουν από τις παρεπόμενες γεωργικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της μετατροπής με σκοπό την αποκατάσταση ή τη διαχείριση χωροκατακτητικών ξένων ειδών, τα οποία δεν εμπίπτουν στη «γεωργική χρήση», βλ. ανωτέρω.

Αντιθέτως, για τους σκοπούς του EUDR, η «**γεωργική χρήση**» **δεν** θα πρέπει να θεωρείται **κυρίαρχη**, για παράδειγμα, στην περίπτωση μικρής κλίμακας παραγωγής παράλληλων προϊόντων (π.χ. καφέ) και περιστασιακής εκτατικής βόσκησης ή περιστασιακής βόσκησης μικρής κλίμακας σε δάση, εφόσον η παραγωγή και οι συναφείς δραστηριότητες δεν έχουν αρνητικές επιπτώσεις στον δασικό οικότοπο.

γ) *Ορισμός της «γεωργικής φυτείας»*

Συναφής νομοθεσία:

EUDR — Άρθρο 2 σημείο 6) — Ορισμοί

Οι «γεωργικές φυτείες» περιλαμβάνονται στον ορισμό της «γεωργικής χρήσης» που παρατίθεται στο άρθρο 2 σημείο 5) του EUDR.

Ο ορισμός «γεωργική φυτεία» του άρθρου 2 σημείο 6) του EUDR αναφέρεται, πρώτον, σε «περιοχή με συστάδες δένδρων σε συστήματα γεωργικής παραγωγής, όπως φυτείες οπωροφόρων δένδρων, φυτείες ελαιοφοίνικα, ελαιώνες», που αναφέρεται σε καλλιεργήσιμες εκτάσεις, συμπεριλαμβανομένων των μόνιμων καλλιεργειών, όπως περιγράφονται στο τμήμα 4.

Δεύτερον, ο εν λόγω ορισμός αναφέρεται σε «αγροδασικά συστήματα καλλιεργειών υπό δενδροκάλυψη», που εξηγείται στο τμήμα 4.δ και πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με την εξαίρεση των περιπτώσεων στις οποίες η κυρίαρχη χρήση γης δεν αλλάζει. Το άρθρο 2 σημείο 6) του EUDR διευκρινίζει περαιτέρω ότι όλες οι φυτείες σχετικών βασικών προϊόντων εκτός της ξυλείας περιλαμβάνονται στον όρο «γεωργική φυτεία» και, ως εκ τούτου, οι εν λόγω φυτείες εμπίπτουν στον ορισμό της «γεωργικής χρήσης».

Τέλος, το άρθρο 2 σημείο 6) του EUDR ορίζει ότι οι γεωργικές φυτείες εξαιρούνται από τον ορισμό του «δάσους». Αυτό σημαίνει ότι οι εκτάσεις που πληρούν τα κριτήρια των γεωργικών φυτειών δεν εμπίπτουν στον ορισμό του δάσους, ακόμη και όταν περιλαμβάνουν δένδρα όπως το καουτσουκόδενδρο ή ο ελαιοφοίνικας.

δ) *Αποσαφήνιση του «αγροδασικού συστήματος»*

Συναφής νομοθεσία:

EUDR — Αιτιολογική σκέψη 37 και άρθρο 2 σημείο 6) — Ορισμοί

Σύμφωνα με τα έγγραφα του Οργανισμού Επισιτισμού και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) ([26]), η «αγροδασοκομία» είναι μια συλλογική ονομασία για συστήματα και τεχνολογίες χρήσης γης όπου τα ξυλώδη πολυετή φυτά (δένδρα, θάμνοι, φοινικόδενδρα, μπαμπού κ.λπ.) χρησιμοποιούνται σκόπιμα στην ίδια μονάδα διαχείρισης γης με γεωργικές καλλιέργειες και/ή ζώα, με κάποια μορφή χωρικής διάταξης ή χρονικής αλληλουχίας. Στα αγροδασικά συστήματα υπάρχουν οικολογικές και οικονομικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ των διαφόρων συνιστωσών. Υπάρχουν δύο βασικά αγροδασικά συστήματα: τα ταυτόχρονα και τα διαδοχικά. Τα ταυτόχρονα συστήματα διαθέτουν δένδρα και καλλιέργειες ή ζώα που αναπτύσσονται μαζί στην ίδια έκταση γης, ενώ στα διαδοχικά συστήματα οι καλλιέργειες και τα δένδρα καταλαμβάνουν εναλλάξ το μεγαλύτερο μέρος του ίδιου χώρου, ελαχιστοποιώντας τον ανταγωνισμό.

([26]) Οργανισμός Επισιτισμού και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) 2003. Multilingual Thesaurus on Land Tenure. Κεφάλαιο 7. Γη σε γεωργικό, κτηνοτροφικό και δασικό πλαίσιο.

Η αγροδασοκομία μπορεί επίσης να αναφέρεται σε συγκεκριμένες δασοκομικές πρακτικές που συμπληρώνουν τις γεωργικές δραστηριότητες, όπως η βελτίωση της γονιμότητας του εδάφους, η μείωση της διάβρωσης του εδάφους, η βελτίωση της διαχείρισης της λεκάνης απορροής ή η παροχή σκίασης και τροφής στο ζωικό κεφάλαιο ([27]).

Η αιτιολογική σκέψη 37 υπενθυμίζει ότι οι ορισμοί του FAO δεν θεωρούν τα αγροδασικά συστήματα δάση, αλλά ότι τελούν υπό γεωργική χρήση και ότι περιλαμβάνουν διάφορες περιπτώσεις, όπως οι καλλιέργειες υπό δενδροκάλυψη, καθώς και τα γεωργοδασοκομικά, δασολιβαδικά και αγροδασολιβαδικά συστήματα.

Δεδομένου ότι ο ορισμός του «δάσους» στο άρθρο 2 σημείο 4) του EUDR εξαιρεί τη γη που τελεί κυρίως υπό «γεωργική χρήση», μπορεί να συναχθεί ότι, εάν μια έκταση χρησιμοποιείται κυρίως στο πλαίσιο «αγροδασικών συστημάτων» για τους σκοπούς που ορίζονται στην αιτιολογική σκέψη 37, δεν μπορεί να θεωρηθεί «δάσος». Στην περίπτωση αυτή και για τους σκοπούς του κανονισμού, η εν λόγω έκταση πρέπει να θεωρείται ότι τελεί υπό «γεωργική χρήση». Όσον αφορά τις παρεπόμενες γεωργικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των αγροδασικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της αποκατάστασης, βλ. τμήμα 2.

5. **Αποσαφήνιση της χρήσης γης σε περίπτωση πολλαπλών τύπων χρήσης γης στην ίδια έκταση και χρήση κτηματολογίων και κτηματολογικών χαρτών**

Σε περίπτωση που ένα γεωτεμάχιο περιλαμβάνει έκταση που εμπίπτει στον ορισμό του «δάσους» και έκταση που είναι για «γεωργική χρήση», οι δύο εκτάσεις πρέπει να εξετάζονται χωριστά. Η έκταση που πληροί τα κριτήρια του ορισμού του «δάσους» εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, ενώ η έκταση που πληροί τα κριτήρια της «γεωργικής χρήσης» δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού όσον αφορά τη μετατροπή.

Δεν έχει σημασία αν το τμήμα του γεωτεμαχίου που χρησιμοποιείται για γεωργικούς σκοπούς είναι μεγαλύτερο από το τμήμα του γεωτεμαχίου που θεωρείται δάσος σύμφωνα με τον ορισμό. Για παράδειγμα, αν σε ιδιοκτησία 10 εκταρίων τα 2 εκτάρια μπορούν να θεωρηθούν δασική έκταση βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και τα 8 εκτάρια καλλιεργούνται για γεωργική χρήση, τότε τα 2 εκτάρια δάσους ταξινομούνται ως δάσος, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι αποτελούν μόνο το 20 % της συνολικής έκτασης.

Κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον ένα συγκεκριμένο γεωτεμάχιο συνιστά δάσος, οι πραγματικές ιδιότητες του δάσους θα πρέπει να υπερισχύουν του χαρακτηρισμού που του έχει δοθεί στα κτηματολόγια και στους κτηματολογικούς χάρτες. Για να αποδειχθεί η γεωργική χρήση στο παρελθόν, τα κτηματολόγια και οι κτηματολογικοί χάρτες μπορούν να αποτελέσουν επικουρικά στοιχεία για τη συμπλήρωση των δορυφορικών δεδομένων. Επιπλέον, τα σχέδια διαχείρισης δασών και τα μητρώα χαρακτηρισμένων δασικών εκτάσεων μπορεί να είναι χρήσιμα για τον προσδιορισμό του κατά πόσον η έκταση είναι δάσος χωρίς τρέχουσα δενδροκάλυψη, ιδίως στην περίπτωση που η έκταση δεν διαθέτει προσωρινά δενδροκάλυψη λόγω πρακτικών διαχείρισης δασών, λόγω φυσικής καταστροφής ή επειδή βρίσκεται κατά τα πρώτα έτη δάσωσης. Το παρατηρητήριο της ΕΕ ([28]) που παρέχεται από την Επιτροπή αποτελεί ένα ελεύθερο προς χρήση εργαλείο από όλους τους συμφεροντούχους για τον καθορισμό της παγκόσμιας δασικής κάλυψης του 2020. Ωστόσο, το παρατηρητήριο δεν είναι αποκλειστικό, δεν είναι υποχρεωτικό και δεν διαθέτει νομική αξία. Οι συμφεροντούχοι του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα μπορούν να χρησιμοποιούν όποιους χάρτες κρίνουν κατάλληλους για τους σκοπούς της δέουσας επιμέλειας ή των ελέγχων τους.

([27]) FAO World Programme For The Census Of Agriculture 2020 (Παγκόσμιο πρόγραμμα του FAO για την απογραφή της γεωργίας 2020), τόμος 1, σ. 120, σημεία 8.12.12 και 8.12.13.

([28]) Παρατηρητήριο της ΕΕ για την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών: https://forest-observatory.ec.europa.eu/forest/gfc2020.